MAZPULKS

MĒNEŠRAKSTS JAUNATNEI UN MAZPULKU DALĪBNIEKIEM

1936

10. N.

RĪGĀ, BRĪVĪBAS IELĀ 4. TĀLRUNIS 26336

BRILJANTI, PULKSTEŅI,
ZELTS, SUDRABS,
KRISTALS, DZINTARS,
ALPAKA.

Darbnīca pasūtījumiem un
izlabošanai.

Nogaršojiet
jaunumu ➡
Latvijā

A/S. **V. Kuze**

konfektes **„KARNEVALS“**
Satura bagātas, gardas un lētas

Dārzkopjiem

Dārznieku
šķēres, zāģus, lāpstas

Augļu
preses, dzirnavas, kaltes

Āboļu mizojamās mašīnas

piedāvā

C. S. „KONZUMS“
Rīgā, Dzirnavu ielā 68

MAZPULKS

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā
Redakcija un ekspedīcija: Rigā, Baznīcas ielā 4-a. Tālr.: redakc 21617, eksped. 22322
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,— Atsevišķs numurs 20 sant. Tek. rēķ. pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 l. p. — Ls 50,—, 1/4 l. p. Ls — 25.—

10. (69.) Nr. 1936. g. 15. oktōbrī VI g. gāj.

Mazpulku dalībnieki sveic Valsts Prezidentu **Dr. K. Ulmani** ierodoties Pļaujas svētkos

Tev mūžam dzivot, Latvija!

Agr. J. ANDERSONS

Jau pagājušas dažas nedēļas, kad Latgales sirdī, Rēzeknē, pulcējās ļaudis no visiem Latvijas novadiem, lai piedalītos otros vispārējos zemnieku pļaujas svētkos un redzētu latviešu rūpniecības un amatniecības darba lielos sasniegumus izstādē, kas ilga no 6.—13. septembrim. Šie svētki palikuši visiem vēl labā atmiņā.

Pagājušā gada svinības Koknesē un šogad Rēzeknē pierādija, cik daudz pozitīva un jauna tādi vispārējie pļaujas svētki dod. Neredzēti lielais apmeklētāju skaits, ap 120.000 vienuviet, liecināja, ka mūsu tautā nostiprinājies v i e n ī b a s g a r s. Vienība domās, vārdos un darbos. Vienība priekos un vienība bēdās.

Tas jau ir daudzkārt aizrādīts, un to man gribas atkārtot arī šoreiz, rakstot par pļaujas svētku idejisko nozīmi, — ka mēs, latvieši, esam lieli individuālisti. Mēs mīlam itkā ieslēgties savās mājās, iegūt savā dzīvē un darbā arvien lielāku patstāvību un pašnoteikšanos. Tas norāda uz latvju tautas augsto intelligenci, io at-

Pļaujas svētku kopaina

Rīgas pilsētas galva R. Liepiņš apsveic Valsts Prezidentu Dr. K. Ulmani

zemnieku pļaujas svētkiem, lai stiprinātu vienības apziņu un vienības saites mūsu tautā. Ko vienība dod dzīvei, kādus darbus tā veic un kādus var veikt, to zinām mēs visi, to redzam mēs visi, ja paskatāmies, kā Latvija ir pārveidojusies un tikusi pārveidota divu gadu laikā, vienības domas apstarotas vadīšanas gribas radīta. Savā runā valsts Prezidents K. Ulmanis ar skaitļiem un piemēriem visai tautai parādīja mūsu dzīves sasniegumus.

Pēc sava idejiskā satura Pļaujas svētki galvenā kārtā ir zemnieku svētki. Zemnieks ir tas, kas liek tērauda izkaptīm dziedāt lielās pļaujas dziesmu. Zemnieks ievāc ražu. Un tomēr — to viņš nedara tikai sev. To viņš dara visas tautas labā: lai mums visiem neaptrūktu dienišķās maizes, lai mēs sāktu dzīvot un strādat katrs to darbu, kuram esam aicināti un kuru pildām.

Svētkos piedalījās visas mūsu Kameras, sevišķi izcēlās Darba kamera ar savu arodorganizāciju karogiem, un Latvijas pilsētu galvas un pašvaldību vadītāji, pagasta vecākie un citi.

Blakus zemniekiem stāvēja tirgotāji un rūpnieki, strādnieki un ierēdņi, visi vienas domas vadīti, ka mūsu zemē vairs nepastāv nekādas šķiras un kārtas, nav vairs priviliģēto un nepriviliģēto, izredzēto un aizmirsto. Ir tikai — latviešu tauta. Vienota un stipra un varena latviešu tauta.

Pļaujas svētkos piedalījās arī visa Latvijas jaunatne, blakus skolniekiem stāvēja studenti un jaunatnes organizācijas. Viskuplāki izcēlās mazpulku jaunatne ar savu lielo dalībnieku skaitu un darbu svētku laikā.

Svētkus pēc Valsts Prezidenta runas ievadīja lielā Darba parāde, kurā piedalījās visu lauku darbu pārstāvji. Garā rindā skatītājiem garām soļoja visu Kameru locekļi: arāji, pļāvēji, sējēji, slaucēji, ražas nesēji, saimnieces, kalpones, gani. Viss tas lika mūsu sirdīs atbalsoties zemnieka darba

sevišķi, par sevi var dzīvot tikai tas, kas apzinās, ka ir spējīgs viens pārvarēt visas grūtības un veidot savu likteni pilnīgi pēc sava prāta. Bet pilnīgi ieslēgdamies sevī, tikai par sevi domādami un tikai sev strādādami, mēs arvien vairāk un vairāk kļūstam viens otram sveši un tāli, kas daudzkārt nevar rast kopēju valodu un nekā kopīga savā liktenī.

Tagad apstākļi veidojas citādi. Nu latvju tauta pulcējas jau otro reizi lieliem

Mazpulki sveicina savu Virsvadoni

ritmam no agra pavasara līdz vēlam rudenim, ritmam, kas ir tikpat mūžīgs un nemainīgs, cik mūžiga un nemainīga šī zeme un tās iedzīvotāji.

Pļaujas svētku uzvedums bija viens no lielākiem, kādu esam redzējuši. Alberta Sprūdža, šī jaunā un apdāvinātā Latgales rakstnieka spēle „Svētā zeme" rādīja, cik mīļa ir latviešiem šī zeme, kuŗu apdzīvojam un cik daudz asiņu un sviedru bijuši jālej, lai šī zeme paliktu mums — latviešu tautai.

Tāpat kā pērn, arī šogad pļaujas svētkos notika ilggadīgo lauksaimnieku, lauksaimnieču, laukstrādnieku un mazpulku vadītāju godināšana un apbalvošana. Šī patiesi skaistā tradicija, kas jau dziļi iesakņojusies, nedrīkst iet zudumā, jo patiesi tas darbs, ko veic centīgie lauksaimnieki un laukstrādnieki, ir liels un cildens darbs. Tas prasa lielu ticību, neatlaidību, uzupurēšanos un pašaizliedzību. Ko nozīmē vairākas gadu desmitis palikt uzticīgam zemei, to gan, laikam, zinās tikai tas, kas pats uzticīgs bijis.

Atjaunotā Latvijā mēs esam mācījušies godīgi vērtēt viens otra darbu. Kad Prezidenta kgs pasniedza balvas apbalvotiem, tad prieka un pateicības asaras pamirdzēja acīs darbā rūdītiem ļaudīm, šinī brīdī viņu sirdis pukstēja vēl karstāk savam Vadonim. Viņi sapratās vēl pilnīgāki savā starpā un lielā ticībā nākotnei brieda apņemšanās strādāt vēl sirsnīgāk kā līdz šim.

Pļaujas svētku ievadījumā veselu nedēļu ilga izstāde. Izstādē bija redzams liels eksponātu skaits, kas novietoti uz apm. 9 ha liela apbūvēta laukuma.

Izstādē katrs varēja priecāties par Latgales sasniegumiem zirgkopībā un lopkopībā. Izstāde deva daudz ierosmes praktiskai dzīvei.

Ražas nesēji parādē

Arī Latgales mazpulki rādīja savus sasniegumus. Latgales jaunatne nesnauž. Viņa tiešām strādā ļoti rosīgi, un mēs varam būt pārliecināti, ka pēc gadiem divdesmit mazpulku darbs Māras zemi pārvērtīs līdz nepazīšanai. Šī izstāde spilgti liecināja par jaunatnes sadarbību ar veco paaudzi. Un tā tam jābūt, jo jaunatnei jāaug kopā ar visu tautu. Darbā rūdītā jaunatne ir vecās paaudzes draugs.

Daudziem varbūt uzmācās jautājums, kādēļ šogad pļaujas svētkus rīkoja šķietami patālā valsts novadā — Rēzeknē. Bet atminēsim, ka Latgale ir mūsu valsts trešā zvaigzne, un to mēs nedrīkstam aizmirst. Latgale mums ir tikpat mīļa un dārga, kā visi pārējie mūsu valsts novadi, un mums jācenšas darīt visu, kas mūsu spēkos stāv, lai to paceltu uz tādu pat kultūras līmeni, uz kāda nostājušies mūsu valsts pārējo novadu iedzīvotāji. Vienības dēļ nedrīkst būt nekādu robežu starp mūsu valsts atsevišķiem novadiem. Jābūt tikai Latvijai, kuŗas iedzīvotāji nes savās sirdīs vienas ilgas un vienu vēlēšanos, kas izskan dziesmas vārdos — Tev mūžam dzīvot, Latvija!

Uguņošana Pļaujas svētkos

Ganiņi darba parādē

Lai nekad nebeigtos garīgā trauksme!

A. R.

Pa kreisi — 1936. g. Pļaujas svētkos ieceltie līdumnieki
V. Guļevskis, A. Celms, K. Sebris,
A. Zemītis, P. Supe
Apakšā — Mazpulku balva Virsvadonim

Pļaujas svētki, vienalga, kur tie notiktu — Koknesē, Rēzeknē, vai citur, šinī jaunajā laikā mazpulku dalībnieku dzīvē ir lielākais notikums. Tas ir notikums, uz kuŗu jāgatavojas ar nopietnu rūpību, jo še sastopas mazpulki no viņas valsts. Valsts mērogā še notiek sacensības gan vienā, gan otrā darbā. Še ir jāparāda un arī jāprot parādīt savi labākie spēki, izturība, draudzība un godprātība. Un tas ir labi. Labi ir, ka varam laiku pa laikam arī atklātībai skatīties acīs un pazemīgi, bet droši rādīt to, ko esam veikuši savā darbā un paši sevis audzināšanā.

Rēzeknē, netālu no Vienības novietnes, atrodas laukums, kur pulcējusies bija mazpulku saime no 411 mazpulkiem, kopā 375 vadītāji un 1918 dalībnieki. Baltzaļo karogu mežs, nemitīgi viļņodams, liecināja, ka tur ir zaļgani pelēkās drānās tērpto zēnu un meiteņu nometne, ka tur dzīvo tie, kas zemei tuvu, un kas reizi saņems arī savas zemes svētību.

Nometni apmeklēja arī mazpulku virsvadonis Valsts Prezidents **Dr. K. Ulmanis.** Pie nometnes vārtiem viņu apsveica mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis, lūdzot Virsvadoni noskatīties mazpulku parādē un izdalīt balvas uzvarētājiem lielajās sacensībās. Prezidentam ieejot pa mazpulku vārtiem, atskanēja sirsnīgi sumināJumu saucieni un divi mazi mazpulku dalībnieki pasniedza prezidentam mazpulku dārzos audzētus ziedus.

Baltzaļo karogu mežs dziļi noliecās Virsvadoņa priekšā, kad viņš tuvojās rindām, nostādītām parādes kartībā. „Augsim Latvijai" bija solījums, kas skanēja pārliecinoši un droši no brašo mazpulku dalībnieku rindām.

Pēc tam mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas vaditājs agr. J. Andersons uzrunāja Prezidentu, teikdams:

„Jūs vienmēr esat mudinājuši mūs čaklam darbam. Šis mudinājums mums vienmēr ir līdzējis, jo Jūsu skaistie vārdi:

„Atceries to sētu, no kurienes tu esi nācis" un „Zemi kop, — to zemi, kuŗu tu mīli no visas sirds," —

šie vārdi vienmēr mums ir pie sirds gājuši. Tā Jūs esat mūs mācījuši, un mēs Jūs esam klausījuši. Mēs zemi esam kopuši, jo **šī zeme ir mūsu, un no tās mēs iegūstam saldākos augļus — mūsu dienišķo maizi.** Mēs esam mācījušies strādāt. Mēs redzam, ka mums vēl tālāk jāaug. Mums jāgūst arī stingrāka iekšēja un ārēja stāja. Ārēju stāju mēs mācāmies savās nometnēs. **Iekšējo stāju mēs mācāmies no Jūsu teiktajiem vārdiem** un no Jūsu rakstiem. Jūs esat daudz laba mums darījuši, un tādēļ mazpulki par mazu atzinības zīmi pasniedz Jums šo balvu, kas simbolizē visu, ko Jūs esat teikuši: tas ir vārtos kārtais lemesis, zvans, kas skan nometnē tad, kad jāiet pie darba. Šī balva lai ir simbols, kas vienmēr glabāsies pie Jums, un,

ja Jūs aicināsiet ar šī zvana skaņām, tad variet ticēt, ka visi mazpulki ies tur, kur Jūs liksiet."

Saņemot balvu, Prezidents izmēģināja tās skaņu, piesitot divi reizes ar āmuriņu lemesim.

Tad Prezidents teica uzrunu visiem mazpulku dalībniekiem: **„Mazpulku dalībnieki, vadītāji, jaunākie un vecākie! Es no sirds priecājos par tiem draudzības pilniem vārdiem, kas nupat tika teikti, un jo vairāk es priecājos par šo skaisto dāvanu, kuŗu es kā patiesi dārgu mantu paņemšu līdz uz mājām un to arī glabāšu, atcerēdamies arvien, ka mūsu mazpulki strādā un ir strādājuši derīgu darbu, ka viņi ir atraduši pareizo ceļu, kas viņus vissekmīgāk uz priekšu ved. Ved uz priekšu, lai patiesi viņi kā vienu daļu no saviem sasniegumiem un ieguvumiem panāktu stāju, iekšēju un ārēju. Un ja šis lemesis, arkla lemesis, simboliskais, zīmīgais zvans ir domāts arī priekš tam, lai tas trauksmi izziņotu, tad es gribētu teikt: cerēsim, ka ārejā trauksme nebūs vajadzīga, bet, mīļie draugi, jaunākie, vecākie un visi, — iekšējā, garīgā trauksme lai nekad nebeigtos, lai iekšējā, garīgā trauksme pastāvētu arvien, un arī darbs, darbs; mums tad izdosies padarīt to, kas mums šai pasaulē jāveic un jāpadara. Mēs katrs esam saņēmuši savu noteiktu daļu darba, laba darba, kas mums līdz galam ir jādara. Dažkārt mums izdodas labāk, dažkārt lieli kavēkļi un grūtības stājas ceļā, bet mēs būsim trauksmē, garīgā, iekšējā trauksmē, tad visi mūsu uzdevumi vieglāk**

Virsvadonis apbalvo līdumniekus

veiksies, un mēs arī vairāk no savas noliktās daļas varēsim padarīt. Un

jo laimīgāks būs tas no mums arī savā sirdī un savā izjūtā, kas varēs redzēt, ka viņš padarījis iespējamo no tā, kas viņam uzdots.

Bez šaubām, ir viena tāda grāmata, kur uz katras lapas uzrakstīts, kas katram jāveic un jāpadara, bet no mums pašiem atkarājas, lai mēs to piepildītum ar labām atzīmēm. Kas šo grāmatu vada, tas pieraksta tikai mūsu vārdu, mums pašiem jāgādā, lai šīs lapas būtu pierakstītas ar labām atzīmēm. To neaizmirsīsim nekad, un tad vēlāk varēsim ar gandarījumu atskatīties uz grāmatas atzīmēm.

Paldies vēlreiz par šo dāvanu; es to vedīšu uz māju un godam glabāšu."

Laukuma vidū bija sapulcējušies sacensībās godalgotie mazpulku dalībnieki — zēni un meitenes, kas bija izvirzījušies pirmajās vietās no visas lielās mazpulku saimes. Viņiem balvas izdalīja Prezidents. Kā pirmais līdumnieka nozīmi un balvu saņēma V. Gulevskis no 58. Jaunpils mazpulka. Viņam Prezidents teica šādus vār-

Lietuvas mazpulku priekšnieks Vl. Tiškus pasniedz balvu Indras mazpulka vad. A. Lejiņam

Mazpulku novietnes Rēzeknes izstādē

dus: „Šī nozīme un arī šī balva jums tiek izsniegta kā atzinība par darbu, kas ir labi un godam veikts līdz šim. Mans novēlējums: lai jūs savu darbu arī turpmāk tikpat krietni veiktu." Izsniedzot balvu otram līdumniek. A. Celmam (no 126. Nurmižu mazpulka), Prezidents teica: „No sirds šī balva ir domāta un dota; tad arī to tā saņemiet un glabājiet!" — Klārai Sebris no 52. Lizuma mazpulka līdz ar balvu Prezidents nodeva šādu veltījumu: „Šī atzinības zīme ir glabāšanai un atmiņošanai un priekš tam, lai mājniekiem parādītu un līdz ar viņiem priecātos par saviem sasniegumiem." Vēl balvu Prezidents pasniedza A. Zemītim no 43. Aiviekstes mazpulka un P. Supem no 86. Purvmalas: „Šo balvu lūdzu pieņemt un to glabāt un atminēt. Cerēsim, ka mēs arī turpmāk kādreiz vēl tiksimies; mēs jau katru gadu pa reizei satiksimies un tad man būs liels prieks jums atkal godalgu par labi veiktu darbu izsniegt."

Turpmākās godalgas izsniedza uzvarētājiem slaukšanas sacīkstēs. Pirmo godalgu — Prezidenta balvu (māksliniecisku darinātu melna koka tintnīcu ar piederumiem) saņēma 20. Stāmerienas mazpulku dalībnieks J. Rudzītis.

Godalgotie mazpulku vadītāji

Par 5 gadu sekmīgu mazpulku vadību 1936. g. Pļaujas svētkos, Rēzeknē, LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa godalgoja šādus vadītājus:

1. Ezeres — **R. Kalniņu,** 3. Lubānas-Zvidzienas — **O. Bērziņu,** 5. Ceraukstes-Pāces — **M. Ilziņu,** 8. Rankas — **Ed. Baķi,** 9. Umurgas — agr. **M. Rēvaldu.** 14. Jaunpiebalgas — **O. Eiduku,** 16. Praulienas — **H. Medni,** 19. Ārlavas-Popervāles — **P. Strausu,** 26. Vecauces — **J. Dūku,** 27. Mārupes — **M. Zaļaiskalnu,** 29. Brunavas — **G. Bajaru,** 31. Bilskas — agr. **M. Blūmentālu,** 33. Svitenes — **A. Bankoviču,** 35. Mālupes — **J. Kataju,** 38. Alšvangas — **M. Duemani,** 40. Vārmes — **A. Kalniņu,** 41. Veldzes — **J. Garokalnu,** 42. Kalētu — **Ž. Leju,** 50. Sunākstes — **A. Milleri,** 52. Lizuma — **K. Sebri,** 55. Mūrmuižas — **P. Pētersonu,** 56. Tadaiķu — **J. Pēku,** 57. Durbes — **O. Kupči,** 58. Jaunpils — vet. ārstu **R. Baķi.** 59. Biržu — agr. **A. Spodri,** 61. Kazdangas lauksvidusskolas — agr. **A. Āboliņu,** 63. Burtnieku — agr. **P. Morīti,** 64. Lubānas — **P. Ziemiņu,** 65. Upesgrīvas — vad. pal. **V. Puriņu,** 67. Raunas un apk. — **E. Auku,** 68. Raunas-Mežoles — **J. Runci,** 69. Lādes — **M. Ābeltiņu,** 70. Iecavas — vad. pal. **K. Plūmi,** 74. Sedmales — **J. Siliņu,** 78. Mežotnes — **J. Šulcu,** 79. Stalbes — **J. Sakni,** 80. Rūjienas — **K. Priedīti,** 82. Ķūļu-Dzedru — **P. Pāvu,** 83. Jaunpiebalgas-Silzemes — **P. Pikuru,** 84. Saukas — agr. **P. Mūzi,** 85. Ķekavas — **P. Leiti,** 86. Purvmalas — **P. Šķutti,** 88. Mārsnēnu-Startu — **J. Kalnbērziņu,** 90. Jūrkalnes — **K. Vārpiņu,** 93. Nabes — **P. Šmitu,** 95. Kūrmales — **K. Osi,** 96. Apes — **L. Liepu,** 97. Viļķenes — **E. Matisonu,** 101. Rendas — **K. Sproģi,** 104. Dagdas — **J. Seļicki,** 106. Kastīru — **A. Lazdānu,** 124. Mērdzenes I. — **O. Kaļvānu,** 147. Vīksnumeža — **A. Jākobsonu,** 170. Mālpils — **J. Ķiploku,** 212. Alūksnes — **S. Stojažu,** 286. Bārbeles — **M. Rūsu,** 624. Zvārdes-Ķerkliņu — **A. Konrādi,** 734. Gostiņu — **P. Reinfeldu,** 96. Apes — vad. pal. agr. **A. Purvlīci.**

Visiem vadītājiem LLK mazpulku nozares vadītājs agr. **K. Ķirsis** izsniedza LLK atzinības rakstus par sekmīgu darbu mazpulkā un grāmatu — V. Cedriņa „Zemes dziesmas" ar LLK priekšsēdētāja **R. Dzērves** ierakstu.

Tā saņēmuši par nopelniem un darba veiklibu atzinību, nosvinējuši līdzi dižos zemes arāju svētkus, mazpulku dalībnieki šķirās no Rēzeknes. Viņu uzdevums — atkal nākošu gadu rādīt vēl jo lielākus sasniegumus, cenšoties arvien pēc lielākas pilnības darbā un savā garīgā dzīvē.

Salnas mēnesī . . .

Pēdējais rudens krāšņums, sārts un zeltains, vēl šūpojas koku zaros, saulainās dienas padarīdams košas un greznas. Tak lēni, bet neatvairāmi, lapa pa lapai atris un virpuļodama krīt lejup, atstājot aiz sevis kailus zarus rudeņa nakšu gaudīgiem vējiem.

Laukos un pļavās, kur vien acis veŗas, preti māj nokūlājušas zāles pelēkums un melni uzartie tīrumi. Drēgnas un mitras ir visas ielejas, jo nakšu vētrainās lietus gāzēs piemirkusi zeme, pielijuši grāvji un ceļā iebrauktās grambas.

Dārzos, noliekuši apsalušās ziedu galvas, stāv dāliju kāti un skumst par zaudēto krāšņumu un ziedu bagātību, kas tik ātri beigusies.

Drēgns klusums smagi iegūlies laukos, dūmakaini zaļajos mežos un kādreiz tik bagātajos dārzos. Un ļaužu soļi atstājuši šīs vietas un ievilkušies savās mītnēs, lai tur gaidītu un saņemtu gaŗos rudens vakarus, kas top arvien gaŗāki un tumšāki.

Siltās istabas tagad kļuvušas dzīvas un viņās klusi un mierīgi sācies jaunais — ziemas darbu posms. Tur roku darbs, tur adījums, tur jauni groži un beidzot — ik vakarus arī laikraksts, grāmata, kas līdz ar mājīgo krāsns siltumu, nes gaismu un siltumu arī cilvēku sirdīs.

Reinītis

FR. JANSONA stāsts

Reinītis uzšāvās gultā sēdus

„Celies nu, Reinīt, dēls, celies!"

Reinītis uzšāvās gultā sēdus un miegainām acīm raudzījās apkārt.

Uz galda dega mazā virtuves lampiņa, māmiņa rīkojās pie plīts un tēvs purināja Reiniša plecu. Bet pa logu iekšā raudzījās melna nakts.

Pirmā acumirklī Reinītis nesaprata, kādēļ tēvs viņu tik agri modina. Bet tad atcerējās, ka vakar abi bija norunājuši šodien visā agrumā iet uz mežu, kur tēvam bija atvēlēti koki kūtiņas celšanai, un miegs vienā rāvienā bija prom. Tomēr rīta agrumu Reinītis bija citādi saprātis un tādēļ it kā pārmeta:

„Vēl jau nakts!"

Bet tēvs viņu pārtrauca:

„Kamēr aiziesim, būs liela diena — mums tālu ko iet!"

Tad arī Reinītis neko vairāk nesacīja, nometa apsegu un izlēca no gultas. Saprotams — būtu jau bijis patīkami vēl kādu aci nosnaust, bet apziņa, ka tēvam cita palīga nav, neļāva Reinītim tielēties. Un Reinītis bija — viens, divi — biksēs iekšā.

Bet tēvs tikmēr trieca:

„Tā jau iet, dēls, tādiem iesācējiem, kā mēs. Pats tak zini — kad iesākām, te bija tikai kails līdums un vairāk nekas. Bet tagad lauciņi jau iekopti, pļavas gabals iztīrīts, dzīvojamā māja uzcelta. Uzcelsim vēl lopiņiem siltu kūti un dzīvosim kā mazie miljonāri."

Reinītis saprata — tēvs ar to grib kaut cik pasaldināt agrās celšanās rūgtumu. Bet Reinītis nejuta tādēļ nekāda rūgtuma. Taisni otrādi — viņš lepojās ar to, ka var jau tēvam palīdzēt. Kas nu zīmējas uz to, ko tēvs nupat teica, tad tā bija svēta patiesība: neviens jaunsaimnieks visā pagastā nebija tā iekopis savu zemīti, kā tēvs, un nevienam jaunsaimniekam nebija tik skaista dzīvojamā māja, kā viņiem. Tikai lopiņiem vien vēl vajadzēja mitināties vieglā, uz ātru roku saslietā būdā, kuru Reinītis rudenī apkrāva, cik varēja, velēnām, lai būdā labāk uzturētos siltums un lopiņiem ziemā nebūtu jānosalst. Bet tas, kas bija jau paveikts, bija liels darbs, un pie tā it visur, kur vien varēdams un spēdams, Reinītis bija pielicis arī savus mazos spēciņus. Un Reinītis tēvam atbildēja:

„Būs labi, tēt!"

Tēvs bija jau pilnīgi sagērbies un nosēdās pie brokastīm, ko māmiņa pašlaik lika galdā. Reinītis zināja, ka tēvs viņu modinājis pašā pēdējā brīdī, un tādēļ tūļoties un lieki kavēties vairs nevar. Vienā rāvienā arī viņš bija sagērbies un nosēdās pie galda tēvam pretim.

Brokastis abi meža vīri ieturēja klusēdami — kā jau daždien darba cilvēki. Lielāka izrunāšanās iznāca tikai tad, kad vajadzēja sagērbties virsdrēbēs. Tēvs uzvilka savu plikādas kažociņu, sajosa to ap vidu ar siksnu un uzsita apkakli. Reini-

tis ietērpās savā mētelītī un arī uzsita apkakli. Bet māmiņa te nu piestāja, lai Reinītis apsienot ap kaklu savu sarkano vilnas kaklautu.

Reinītis atteicās:

„Man silti diezgan!"

Bet māmiņa neatlaidās:

„Apsaldēsi ausis!"

„Saberzīšu ar sniegu — uz rāviena būs atkal dzīvas," Reinītis tiepās.

„Nerunā nu niekus!" māmiņa sāka jau tiri tā kā bārties: „Ārā tik auksti, ka putni krīt no gaisa, bet šis tev skries to gaisa gabalu puspliks, it kā drēbju nebūtu!"

„Tētis arī neapsēja siltu kaklautu!" Reinītis pa visu vari gribēja paturēt virsroku.

„Tētim kažoks mugurā," māmiņa taisījās ar kaklautu Reinītim klāt.

„Būs smagi iet," Reinītis kurnēja.

Bet tad tēvs iejaucās mātes un dēla ķildā.

„Kas tas par putnu, kam smagi savas spalvas nest!" viņš pavērās pār plecu dēlā.

Reinītis saprata — tēvs zobojas. Bet kad tēvs sāk zoboties, tad prātīgāk padoties. Un Reinītis iesāka smieties un smiedamies apsēja kaklautu taisni tā, kā māmiņa gribēja, bet sevī nolēma:

„Ceļā noraisīšu un apjozīšu ap vidu!"

Tad Reinītis būtu saposies gandrīz tāpat kā tēvs.

Tik traki auksts, kā māmiņa teica, ārā gan nebija. Tak nožēlot, ka padevies, Reinītim arī nenācās: sals knaibīja puikam ausis, kā pats lielais nerātnis. Mētelīša apkakle vien tās nekādā ziņā nebūtu varējusi pietiekoši aizsargāt. Pie tam vēl pūta ass vējš, kas dzilināja vaigus kā sīkās nātras. Reinītis ievilka kaklu dziļāk kaklautā un aizvilka to arī sejai priekšā. Apjost to ap vidu Reinītim tā i aizmirsās.

Uz ceļa nemanīja nevienas dzīvas dvēseles, kā nakts vidū. Tak lauki bija jau pamodušies jaunai dienai, un rīta skaņas jautri klīda pa tukšo klajumu. Ierējās kaut kur suns, svešus gājējus saodis; kaut kur noklaudzēja durvis un iečikstējās akas vinda, ūdeni smeļot; kaut kur aizrunājās cilvēki un iedziedājās kāds nosebojies gailis. Un tad gandrīz pašā ceļa malā paspīdēja uguntiņa. Kā milzīgi šķautnaini akmeņi, tumsā gulēja melni lielu ēku siluetī, un Reinītim iesitās degunā skursteņa dūmu smaka.

„Kas tās par mājām?" Reinītis ieprasījās.

„Pureņi!" tēvs apstājās un paskatījās dēlā: „Nu, kā ar iešanu?"

„Nekas!" Reinītis moši atsaucās.

„Smagi nav?"

„Kas nu par smagumu!"

„Bet tavs siltais kaklauts? Vari vēl panest?"

Tēvs jau atkal zobojās. Bet Reinītim šis tēva runas veids patika, jo tad arvienu bija viegli un jautri. Un smiedamies viņš atsaucās:

„Cik tur tā smaguma!"

Bet tēvs it kā visā nopietnībā turpināja:

„Ja ne — atstāsim Pureņos, atpakaļ nākot, varēsi tad paņemt!"

Un īsi iesmējies, sāka darboties ar savu pīpīti.

Iesmējās arī Reinītis un smiedamies atteica:

„Ko nu savu labumu mētāsim pa ceļmalām — nesīšu, kamēr vēl spēki būs! Tad — redzēsim!"

Un ietinās savā kaklautā vēl dziļāk — tā vieglāk būšot to nest.

„Pureņi te beidzamā sēta," tēvs savu joku nopietni nobeidza: „Tālāk te nav vairs neviena cilvēka mājokļa."

„Tīri kā pasaules malā," Reinītis piebilda.

„Akurāt!" tēvs piekrita: „Cilvēku mājokļi te sākas atkal tikai aiz zaļās jūras."

„Aiz zaļās jūras?"

„Nu jā — aiz meža. Bet tas ir tālu, gandrīz vai visu dienu ko iet."

Un abi mudīgi vien soļoja tālāk.

Iešana nu bija pavisam viegla, jo ceļš gāja nokalnis vien. Un tad Reinītis ieraudzīja ceļam priekšā tādu melnu sienu. Tas bija mežs.

„Vai mēs jau galā?" Reinītis ieprasījās.

„Ne pusceļā vēl neesam," tēvs atsaucās.

Reinītis nopūtās.

Tēvs pavērās atpakaļ:

„Piekusi?"

„Kur nu piekusu," Reinītis atteica: „Apnicis tikai tā — pa tumsu. Neko nevar redzēt!"

„Pacieties, drīz būs gaisma!"

Bet, ieejot mežā, izdzisa arī tas pats gaismas mazumiņš, kas klajumā bija jau kaut cik jaušams. Un Reinītim likās, it kā būtu no jauna iestājusies nakts. Vējš,

kas visu ceļu sāpīgi bija dzilinājis viņam seju, pēkšņi uzsviedās augšā, koku galotnēs — apakšā to gandrīz nemaz vairs nejuta. Bet koku galotnes līgojās vēja taktī kā niedras ezermalā. Un mežs baigi šalca.

Reinītim noskrēja aukstas tirpas gar muguru. Nez' no kā viņam sametās tīri tā kā bail. Viņš paskrēja tuvāk tēvam.

Bet tad uz reizi koku pazares pieplūda ar tādu kā šņākoņu, kā klaudzoņu, kā krācienu. Zeme, likās, sadrebēja, un viss mežs dunēt dunēja. Un kaut kur no sāniem pa koku starpu pēkšņi izlauzās spilgta gaisma un šaudīgi plaiksnīja koku stumburos, ceļa sniegā un abu gājēju augumos. Mežs izraisījās no tumsas, un Reinītis varēja to pārskatīt tāli un plaši. Pat zaķīti, kas nobīlī bija sastindzis pie kāda celma, Reinītis saskatīja.

Reinītis nobijās bez visiem jokiem.

„Kas tad tas?" viņš piespiedās tēvam cieši klāt.

„Saule lec!" tēvs pasmējās: „Nobijies?"

„Nobijos!" Reinītis atzinās.

Bet tai pašā brīdī kaut kas nebeidzami garš un melns, divām lielām acīm pierē, krākdams, sprauslādams un žļakstēdams, aizstiepa abiem gājējiem tuvu garām.

Reinītim noskrēja aukstas tirpas gar muguru

„Tas tak vilciens!" Reinītis pukojās, „bet tu saki — saule!"

„Tāds jau izskatījās gan," tēvs jocīgi piekrita.

„Bet kur tad te vilciens gadījās — mežā?" Reinītis brīnījās.

„Nu, mēs tagad ejam gar dzelzceļa malu," tēvs kļuva atkal nopietns: „Vai tad tu neredzēji?"

Reinītis bija gan pamanījis, ka sākuši iet gar tādas kā stigas malu, bet par dzelzceļu nemaz nebija iedomājis, un, par savu nevērību sakaunējies, nobeidza:

„Ko tādā tumsā var saredzēt!"

Kā no tumsas izniris, tāpat tumsā vilciens atkal nogrima. Tikai sarkano uguntiņu pēdējā vagona galā tumsa vēl ilgi nevarēja izdzēst.

Reinītis noskatījās sarkanai liesmiņai pakaļ. Un tad viņam ienāca prātā Stēģu pārbrauktuves sargs. Tas tagad nostāsies dzelzceļa malā un pastieps vilcienam pretīm atritinātu zaļu karodziņu. Bet rokā tam būs arī sarkans karodziņš, tikai Reinītis nekad vēl nebija redzējis, ka sargs arī to kādreiz atritinātu.

„Nez', kas tad notiktu?" Reinītis prātoja.

„Tad vilciens apstātos!" tēvs pateica.

Reinītis brīdi soļoja klusēdams, bet tad ieprasījās:

„Kādos gadījumos sargs šitā aptur vilcienu?"

„Ja ceļš nav kārtībā, vai notikusi kāda nelaime!"

Un vēl pēc brīža Reinītis gribēja zināt:

„Vai citi cilvēki arī drīkst vilcienu apturēt?"

„Drīkst gan — ja pamana nekārtību uz ceļa un sarga nav tuvumā."

„Bet ja nu kāds aptur blēņodamies?"

„Tad jāiet cietumā!" tēvs nobeidza.

Reinītis ar to savu ziņkārību bija apmierinājis un apklusa.

Bet tai starpā bija jau ataususi liela diena. Un Reinītis atcerējās, ka tēvs mājā teicās ar dienas gaismu nonākt cirsmē. Vai tad viņi nebūs nu vienreiz galā?

Tak Reinītis nepaguva savu jautājumu vēl izteikt, kad tēvs negaidot nogriezās no ceļa un pa sniegu iebrida mežā. Reinītis saprata, ka šis dienas darba vieta tepat vien būs un brida tēvam pakaļ.

(Turpmāk beigas).

Par tēvu zemi

JĀŅA BALTIŅA STĀSTS

ILLŪSTREJIS AUTORS

Skārda kvēpele nemierīgi lipina uz plītsstūŗa, zaudēdama cīņu pārmaiņus pret spiedošo krēslu. Saimes istabas nokvēpušās sienas un griesti šādā puskrēslā liekas vēl baigāki. Telpā guļ smags, dziļš klusums.

Ernis Sils no visa tā nekā nemana. Tikai Pukijs, pievēlies kā zeltīta zīda kamols pie viņa kājām, reizu reizēm pamet nemierīgu skatu apkārt.

Ernis sēž uz abadu kaudzes ieres rovē un gaida mājās pārbraucam saimnieku.

— Ej nu, bērns, gulēt, gan jau rīt izrunāsies, — skubina saimniece Erni uz gultu un, pārklājusi vīram vakariņu galdu ar baltu linu dvieli, aiziet saimnieku galā pie miera. Bet Ernim netīk iet gulēt, pirms nav izrunājies ar saimnieku, — izstāstījis, kādēļ aizbēdzis no skolas mājās.

Erņa domas virknējas cita pie citas. Nevienai pieķerties, nevienu izdomāt līdz galam. Zēna ķermenis ietrīsas, kā iekšējās raudās, liecinot par dziļām, smeldzošām sāpēm. Viņš atminas savu pēdējo sarunu ar māti . . . Tas bija divus gadus atpakaļ.

— Nu, kur es likšos ar tevi, tādu palaidni!? Drīz tevi neviens saimnieks vairs neņems pretī. Neviens godīgs cilvēks tevi citādi neuzskata, kā par nelabojamu nelieti. Cik man par tevi nav vienmēr jādzird, cik jācieš! Cik neesmu dabūjusi par tavām palaidnībām pie saimniekiem atstrādāt? Vai nu tevi sit kā malkas gabalu, vai godīgi rāj — labuma no tevis nekāda!

Ernim kļuva mātes žēl: izjustās sāpes un asaras zēnu atkausēja. Viņš liegi saņēma mātes roku un klusu sacīja:

— Māmiņ, neraudi . . . Es labošos . . .

Māti tas tikai vairāk satricināja. Viņa bija viena no tām sievietēm, kuŗām uzbudinājumā vajaga izraudāties vai izlamāties, citādi dusmas un sāpes māc nost.

— Laboties! — viņa griezīgi iesaucās, aizmirzdama asaras. — Tagad tu runā, lai vēlāk par mani smietos. Ja būtu gribējis kā cilvēks dzīvot, sen to būtu paspējis. Ļauns tu esi — zvērs! — ēd manu mūžu. Sāēdis, sabeidzis savu māti un runā vēl par labošanos!

Runādama viņa pati kāpināja savas dusmas. Aizrāvās gandrīz elpa, sakrājušās sāpes steigā izsakot. Viņa atminējās savas jaunības dienas, kad šis zēns, lupatās ievīstīts, bija viņas kauna un nelaimes iemesls. Viņa tēvs viņu pameta. Kalponei vienai pašai ar bērnu nav viegla dzīve. Mūžīgi darba nomāktai bija maz laika bērnam. Varbūt viņa zēnu mīlēja, bet, skarbā dzīvē rūdīta un veidota, nespēja jūtīgo, patmīlīgo puisēnu saprast.

Mātes runas aizkustinātš, Ernis atkal noslēdzās sevī ar drūmu un vienaldzīgu sejas izteiksmi. Viņi klusēja. Klusēdami arī šķīrās. Un nekad viņiem vairs nebija nācies sastapties. Pēc pāris nedēļām Erņa māte bija no sava saimnieka nozudusi. Kur? To neviens īsti nezināja pateikt. Tikai saimnieks minēja, ka laikam būšot aizgājusi līdzi uz krievu zemi tiem latvju strēlniekiem, kas pēc marta revolūcijas, Rīgas frontei sabrūkot, kādu laiku klīda Vidzemē.

— Kaut kur taču vajadzēja būt labākai dzīvei, labākiem cilvēkiem, — domāja Ernis. Nemiers, neapslāpējamas ilgas zēnu

Še, iebāz savā gultas maisā!

bieži sauca projām klaiņāt pa pasauli. Tad viņš jutās savā elementā. Drošs un skanīgs klīda pa laukmalēm, biedēdams suņus un noklīdušas vistu saimes. Šādi ceļojumi bija brīnišķīgi! Tajos varēja atrast tik daudz saules un reibinājuma un brīvības. Siena pūnīšos, kūts augšās, bieži arī mežmalē pie ugunskura bija jaukākā guļvieta. Īstenība ik brīdi mainījās ar sapņiem krāšņās variācijās.

Bet mātes pareģojums drīz piepildījās. Tanī pusē Ernis saimnieka vairs nevarēja atrast. Viņa ceļojumu ilgas biedēja visus. Tās sagādāja negaidītus pārsteigumus daudziem, kad bez gana atstātie lopiņi pārnāca pār visiem sējumiem mājās. Arī tas pats, kad karstākā darba brīdī gans bija pazudis.

Tagad Ernis pārdomās sēž ieres rovē visvientuļākā pagasta stūrī, Mežgala Jaunzemos. Tālu viņš ir klīdis, saimnieku meklēdams, un nu, šķiet, viņš ir atradis savu dzimto sētu. Darbs un dzīves prieks aizdzinis Erņa palaidnīgo dzīvi un viņš ir stingri apņēmies sevī turpmāk kam lieti derēt. Ernim ir noruna ar saimnieku: vasarās viņš ies ganos bez algas, bet ziemās saimnieks viņam dos jaunu kārtu un sūtīs skolā. Ernim ir iepatikusies zinātne. Viņš grib mācīties un sasniegt to, ko citi jau sasnieguši gadu simteņos, un tad nostāties uz robežas, no kuras var sākt meklēt jaunas vērtības.

Bet tagad Ernis nevar samierināties ar to, ka apstākļi ir vedušies tik ļauni, un viņam bijis jāmūk no skolas, kuras darbu tik ļoti bija iemīļojis.

Līdz ar komūnistu iebrukšanu Malienā un visas dzīves baigo pārkārtošanos arī skolu dzīvē radās šausmīgs trums. Vietējā pagastu Izpildu komiteja katrai skolai iecēla izglītības komisāru, lai raudzītos uz to, vai vecie skolotāji atbilst jaunās programmas garam. Nereti par komisāriem iecēla kādreizējos pagasta noziedzniekus, kurus cara laikā aizsūtīja tālu aiz Urāliem tundrā, bet tagad, līdz ar komūnistiem, tie bija ieradušies savā pusē kā lieli 1905. gada cīņu varoņi. Bet tā kā komūnisti skolām vēl nekādas programmas nebija izstrādājuši un vecā šķitās novecojusies, tad ne jaunais komisārs, ne vecie skolotāji arī nezināja, ko īsti lai bērniem māca? Vienīgi dziedāšanas skolotājiem bija darba pilnas rokas — vajadzēja mācīt revolūcionāras dziesmas.

Sāka darboties dažādas skolēnu padomes, kas noteica skolas iekšējo kārtību. Šīs padomes rekrutējās no vispalaidnīgākiem skolēniem un pa lielākai daļai no tiem, kas agrāk, dažādu pārkāpumu dēļ, bija izslēgti, tagad atgriezās atpakaļ skolā, lai pazobotos par vienu otru skolotāju un turpinātu savu palaidnīgo dzīvi tālāk prom no vecāku acīm.

Uz komisāra pavēli skolotājiem šad tad gan bija arī jāsasauc pa stundai, bet retais skolēns stundu noklausījās līdz galam. Ne reti pulciņš skolnieku lepni paziņoja: „Mēs ģeografiju nemācīsimies, jo tās zināšana veicina karavīros dezertēšanu!“ Un ne tikai zēni bija palaidnībās izlaidušies, bet arī viens otrs skuķis paziņoja: „Pagaidām mēs negribam mācīties rakstīt, jo rakstīt prašana veicina tikai milestības vēstuļu rakstīšanu.“

Tagad Ernis ir pametis skolu un pārnācis mājās. Viņš grib būt palīgs saimniekam, jo kalps Zvagulis, līdz ar komūnistu iekārtas nodibināšanos, atteicās tālāk darbā iet. Viņš paliekot par īrnieku. Saimnieks gan negribēja viņu mājās paturēt, aizbil-

dinājās, ka vajadzīgas telpas jaunam kalpam, bet pie komūnistiem saimniekam arī pašam savās mājās vairs nekādas noteikšanas nebija, jo visas pagasta pašvaldības taču atradās bezzemnieku rokās un bezzemnieki paši varēja spriest par pārtikas cenām, algām, darba laiku. Kādēļ liekt savu muguru darba gaitās pie „pelēkā budža", ja reiz bija vēlēta strādnieku valdība, kas prata, ja ne citādi, tad „pieliekot pie sienas", rekvizēt bezzemnieku vajadzībām to, ko „budzis" bija savilcis savos apcirkņos, iedams no saules līdz saulei. Un Zvaguļiem vēl nāca viens privilēģēts stāvoklis klāt: viņu dēls Jūlijs, kas agrāk strādāja fabrikā par vienkāršu strādnieku, nemācēdams lāga pat savu vārdu parakstīt, tagad bija ievēlēts par pagasta milici, kas nekad nemācīja bezzemniekus apzināties viņu jaunās t i e s ī b a s, bet tikai viņu pašreizējo v a r u.

Kāds grabinās pie durvīm. Pukijs klusi ierūcas, tad paliek mierā. — Saimnieks mājās, — nodomā Ernis, pieceldamies. Durvis, ar sparu rautas, atveras. Smagi pār sliegsni pārkāpj Jaunzems. Ieraudzījis Erni, viņš brīdi apmulst.

— Labsvakars, saimniek! — Ernis bijīgi sveicina.

— Sveiks, sveiks! Kā tad tu — mājās? — iejautājas Jaunzems.

— Nebaries, saimniek. Es visu izstāstīšu — man nav vairs skolā ko darīt.

— Es tam ticu. Bet parunāsimies rītā. Vai saimniece jau pie miera?

— Jā.

Jaunzems, nekā vairāk neteicis, stingriem, platiem soļiem ieiet saimnieku galā. Ernis pieiet pie savas gultas un sāk izčubināt sagumušo salmu maisu guļai.

— Saimniekam ar' kaut kas guļ uz sirds, — nodomā Ernis. — Būs, laikam, pagastmājā atkal pieprasītas kādas papildu nodevas.

Tanī pat brīdī atveras klusi pretējās durvis un iznāk Jaunzems pie Erņa, turēdams rokā karabīni.

— Še, iebāz savā gultas maisā, kas var zināt . . Es šonakt gulēšu vasaras balkonā. Ja mani kāds prasa, saki, ka neesmu vēl pārradies mājās.

—Vai ļauns kas, saimniek? — Ernis bailīgi iejautājas un veikli noglabā šauteni gultas maisā.

— Nekas sevišķs; iznāca maza saraušanās ar jaunajiem kungiem. Aitas galvas tādi, pieprasa sviestu un biezo pienu arī no tām govīm, kas sen jau stāv ciet.

— Paēd vakariņas, saimniek, — Ernis norāda uz galdu.

— Nemaz negribas! — Saimnieks nervozi ieiet vasaras balkonā un noslēdz durvis. Arī Ernis dodas pie miera, aizbultējis āra durvis. Bet tikko viņš grasās nopūst mazo skārda kvēpeli, atskan spēcīgi sitieni pie durvīm.

— Kas tur ir? ! — Ernis skaņi noprasa.

— Nerunā daudz, laid iekšā! — atbild skarba, parupja balss.

— Ļaujat bikses uzvilkt, — mierīgi atbild Ernis.

Saimniece, no trokšņa pietrūkusies, iznāk nobijusies pie Erņa, nezdama rokās aizdegtu lielo lampu, kuŗas zaļais kupols viegli tinkšķ, trīcēdams misiņa turētājos. Ernis paņem mierīgi lampu un uzliek uz saimes galda. Sausā, nervozā saimniece, rokas lauzīdama, sāk vaimanāt vienā gabalā:

— Vai die, vai die — ko nu lai iesāk?

Par atbildi skan lāsti un lamas aiz durvīm. Cauri kņadai izskan skarbi, pavēloši:

— Vai laidīsit, vai nē? Likuma vārdā!

Kā par labas gribas pierādījumu, smagi atsitas šauteņu uzgaļi pret durvīm.

— Es gan nedrīkstu . . . Jaunzema nav mājās, — atsāk saimniece, it kā sitieni pret durvīm ķertu viņu pašu.

Ernis mierīgs un pašpaļāvīgs pieiet pie durvīm un atbultē tās. Istabā pēkšņi iebrūk trīs stāvi.

— Par ko tad citi palika aiz durvīm? — Ernis zīmīgi, skaļi prasa ienācējiem. Viņš zināja, ka Jaunzems, bēgdams no vasaras balkona, pa ārējām durvīm, varēja uzskriet sargvietās stāvošiem.

— Kas tev, smuli, par daļu!? — draudēdams uzbrēc bārzdains pusmūža cilvēks. No viņa pavēlošās izturēšanās var manīt, ka tas ir skrējēju bandas vadonis.

Tikko sāka darboties komūnistu revolūcionārie tribunāli, pie šiem tribunāliem tūdaļ ierīkoja skrējēju milicijas pulciņus. Pagasta Izpildu komiteja padeva tikai uz tribunālu ziņu, un no turienes bija gūstītāji klāt un aizveda apsūdzēto. Daudzkārt cilvēki nozuda no dzīves, nezinādami, kas viņus apsūdz un par kādu vainu, jo sūdzētāja vai denuncētāja vārdu tribunāls

pa lielākai daļai turēja noslēptu. Vairākkārt gadījās, ka sūdzētājs bija arī liecinieks, un ne reti savienojās vienā personā ir sūdzētājs, liecinieks, ir tiesnesis.

— Kur Jaunzems? — skaļi jautā bandas vadonis saimniecei. Tā nevar nekā pateikt. Viņas vietā atbild Ernis:

— Jau no rīta aizbrauca uz pusmuižu, nodot valdībai produktus. Nav vēl mājās.

— Ko tu, glodene maisies, kas tev prasa? — bārzdainais dusmīgi uzbrēc Ernim. Tad griežas pie saviem līdzgaitniekiem, likdams pārmeklēt visas istabas.

Istabās bandīti meklē ne tikai saimnieku, bet arī vērtīgākās lietas un drēbes, kuras sasien nelielās nastiņās.

— Kas aiz šīm durvīm? — piepeši iejautājas bārzdainais, un apmierināts smaids pārlido viņa seju.

— Nekas, vienkārši vasaras balkons. Pagaidām izpilda pieliekamā kambara vietu, — Ernis, mazliet satrūcies, atbild.

— Kāpēc aizslēgts? — O, un atslēga vēl iekšā no otras puses. Droši putniņš šeit slēpjas! Ej tu, lupata, nāc ārā, jeb ar rokas granātu durvis uzspersim!

Saimniece nokrīt uz Erņa gultas krampjainās raudās. Bet bandas vadonis liek saviem pavadoņiem uzlaust balkona durvis.

— Bēdz nu! — nervozi iesaucas Ernis. Vairāk viņš nekā nepaspēj teikt: kāds no bandītiem viņu notriec ar dūri gar zemi.

Jaunzems saprot pats, ka jābēg; bet kā? Kā sprostā iedzīts zvērs viņš stāv gatavs uz visu. Viņa nobālušo seju klāj auksti sviedri. Nāsis uzbudinājumā dreb. Drudžaini viņš ķer pēc revolvera, kas palikts pagalvī, un pēc pāris atslēgas apgriezieniem viņš jau ir dārzā. Spalgi noskan pavasara nakts gaisā īsi, dobji revolvera šāvieni. Viņš nekā vairs ap sevi nemana. Liekas, visa smadzeņu darbība būtu sakoncentrēta vienā domā — skriet! . . skriet! Jaunzems steigā uzgrūžas tumšam stāvam. Muskuļi saliecas kā tērauda atsperes. Naids un bezgalīgas bailes vada Jaunzemu. Viņš sit pretniekam ar revolvera spalu sejā, pa galvu — kur tik var trāpīt, līdz bandīts iestenēdamies saļimst. Tad kā mašina, kas pretsparu pārvarējusi, Jaunzems dodas atkal tālak uz priekšu. Viņš iekrīt ganību rāvajā grāvī. Tumšs, dūņains ūdens, kā asiņainas svītras, uzšļakst uz baltā krekla. Gabaliņu pa grāvi gājis, viņš uzlec uz malas un ieskrien valsts lielajā purvā. Tagad viņš atģiedas un saprot savu stāvokli — pakaļ neviens vairs nedzenas. Asinis sit tumši deniņos. Viss ķermenis sāpīgi smeldz no pārdzīvotā, kā pēc smaga, grūta darba. — Kas tagad mājās notiek? — Šis jautājums, kā neatminama mīkla, gulstas visam pāri.

Vai tad mani lauki ir nemākulīgi kopti?

Mājās pa tam notikumi steigā seko viens otram. No negaidītā sitiena atžilbis, Ernis streipuļodams pieceļas. Nakts, nekārtībā izvandītās istabas, saimnieces raudas — viss tas ir briesmīgi. Arī rūdītie komūnisti nejūtas labi, jo gūstāmais tik negaidīti izbēdzis un pie tam vēl viņi no sava vidus vienu zaudējuši.

Kāds no bandītiem grasās pārmeklēt Erņa gultu, bet zēns to steidzīgi attur:

— Draugs, ko tad tu manu gultu . . . tā taču nav saimnieku manta. — Vairāk arī Ernim nekā nevajaga teikt. Uzrunātais, kā nokaunējies, atmet ar roku un nosaka:

— Labi, labi, bet ne tev saimnieku pusē stāvēt!

— Iesim, gan mēs to tēviņu kādreiz saņemsim aiz rīkles, nosaka bandas vadītājs,

un, saņēmuši iesaiņotos laupījumus, iebrucēji atstāj istabas.

Pamazām aizšķind ieroču un dunošo soļu troksnis. Dārzā banditi pievāc savu kritušo un novieto ratos. Bet pirms vēl pajūgs mīņājas pagalmā, Ernis steigā paķer no sava gultas maisa šauteni un, neviena nepamanīts, pa balkonu izzogas dārzā. Viņam nav laika tagad mierināt izmocīto saimnieci!

Savādi baigi iezviedzas kaimiņiem rekvizētais, bandītu zirgs un tad pajūgs, ar trim dzīvajiem un vienu ar pāršķeltu galvas kausu, izripo no Jaunzemu pagalma. Zirga gaita ir strauja, bet kalnā pie rijas viņš pietur riksi. Spalgi norīb šautenes šāvieni, un dažās minutēs starp tik nejauši pārsteigtajiem pajūgā nav vairs neviena. Zirgs saslienas pakaļkājās un ar spēju rāvienu dodas uz priekšu, izkratīdams arī nošauto grāvmalē — — —

Saimniece, no raudām aizsmakusi, vairs tikai klusi kunkst. Ernis to mierina. Bet viņam nav laika tagad dzīvot līdzi atsevišķu cilvēku sāpēm. Viņam ir jāiet — jāiet un jāpalīdz no tēvu zemes iztīrīt komūnistu bandas!

Ernis steigā iebāž sausu maizes riecienu kabatā, paņem ieroci un mīļi noskūpstījis saimnieci uz pieres, aiziet pavasara nakts tumsā — mežos.

— — — — — —

Ernis Sils tagad dzīvo Ušuru ezera krastā — pats savā jaunsaimniecībā. Viņš nav vairs g ā j ē j s. Viņa būdiņas skurstenis arvien idilliski kūpina dūmus, aicinādams viesos ļaudis, kas ir vienkārši un atklāti, kā pati daba, un kuŗu domas slēpj sevī raženu dzīves gudrību. Tad Ernis mēdz pastāstīt par savām varonīgām partizāņa cīņām.

Kādreiz Jaunzemu tēvs ieminas:

— Bet tu taču, Erni, reiz gribēji dzīvē kļūt zinātnieks, un ne arājs?

Uz to Ernis atbild:

— Vai tad es neesmu zinātnieks? Vai mani lauki ir nemākulīgi kopti? Es cīnījos par tēvu zemi, un tēvu zeme alktin alkst spēcīgu darba roku un gudru galvu.

Lini

Jānis Liezeris

Zied mārkos gaiļu pieši,
Un gļotot ūdens dzirkst;
Uz saujas sauja cieši
Zem slogu svara mirkst.

Bet zilo ziedu pogas
Uz lauka zārdā kalst,
Kur gans no lopiem zogas —
Kad lietus līst un salst.

Bet tikko zārdā sausas
Tās rudens saulē tiek;
Uz ķekšiem rokas gausas
Kā dārgu mantu liek.

Bet pašus linus ratos
Pēc klaipa klaipu sviež;
Ved rugājā nu statos
Ik sauju šķirot viež;

Kur saulē žūst un balo
Līdz pirmās pārslas snieg,
Un laukos tērces palo,
Un ceļi dubļos stieg.

Tad buntēs sien, ved rijā;
Liek kaltēt, malt un kaist — — —
Lai viegli smalkā dzijā,
Var, spolei dūcot, laist.

Mazpulki iet darbā

Vilis Kvālis

Vai tas rīts, kad pirmie gaiļi saules lēktu skaļi teic,
Vai ar vakars miglas segām pāri pļavām sedzas balts,
Laukos izejam tos redzu, viņus putnu klaigas sveic,
Un šām putnu dziesmām līdzi aizšalc viņu dziesmu alts.

Dziedot iziet viņi laukos, rīts kad rasu zālē klāj,
Dziedot atnāk tie no darba vakarā, kad saules riets
Zeltī birzis, zeltī mežus, egļu galotnes kur māj
Preti debesīm, kad spulgo gaiši dedzies zvaigžņu siets.

Mazpulki iet darbā naigi. Dievs tos vienmēr vedis drošs
Un zem viņu soļiem ejot nodun pļava, lauks un tilts.
Tas, kas zemi aris priecīgs, sēklu sējis uzvarošs
Zemes irdnē katru gadu pavasars kad atnāk silts,

Zinās zemi mīlēt mūžam, zemi to, kur svētums mīt,
Kuŗu arušas ir audzes tās, ko tagad smiltis klāj;
Mazpulki iet darbā naigi. Mazās rokas aši zib.
Vai aust rīts, vai vakars miglo, darbs tos mūžam [neatstāj.

Austrijā un Čechoslovākijā

Arn. Lūsis

Kad es, atstājis aiz sevis saulaino Italiju, pēc vagonā pavadītas nakts, pamodos, bija tikko uzlēkusi saule. Mirdzēdama kā zelta vainags, tā kāpa arvien augstāk un augstāk virs sniegotām kalnu galotnēm, likdama tām iedegties savādā, rožainā gaismā. Nakti bija uzkritis sniegs, un tumšzaļie egļu zari smagi liecās pret zemi, bet kalnu vijolītes, par kuŗām es tā priecājos, bija pavisam nozudušas zem baltās pārslu segas. Un tikai tad es sapratu, ka mans ceļš ved uz mājām, un ka manā dzimtenē vēl, varbūt, ir dziļa ziema. Italijā es kādam zēnam stāstīju, ka pie mums ziemu upes aizsalst. Bet viņš to nevarēja saprast, jo nezināja, kas ir — ledus.

Drīz vien vilciens apstājās Zemeringā — skaistā Austrijas kurortā, uz kurieni dodas tūristi un slēpotāji no daudzām Eiropas valstīm. Bija trešo Lieldienu rīts. Zvanīja baznīcu zvani, un skaņas klīda tālumā, viegli atbalsodamās kalnu grēdās. Austrijas kalnu apgabalos ir ļoti daudz baznīcu. Katrā sādžā pa vienai. Kalnieši ir reliģiozi ļaudis. Atrazdamies vienmēr dažādu nejaušību varā, grūti cīnīdamies ar dabu, viņi ir mācījušies saprast, ka pasaulē valda kāda Augstāka vara, kuŗas priekšā cilvēks ir mazs un niecīgs. Bet, varbūt, kalnos dzīvodami, tie jūtas tuvāki debesīm?... Pa tīro un asfaltēto stacijas peronu pastaigājās vairāki kalnu dēli. Viņu sejas bija iedegušas saulē brūnas un izskatījās kā kapara šķīvji. Īsās, brūnās ādas biksēs, zaļām platmalēm, kas rotātas putnu spalvām vai saru pušķiem, galvās, — viņi skaļi rībināja saviem naglām kaltiem zābākiem, kas speciāli izgatavoti kalnos kāpšanai, jo parastās kurpes, mīkstām zolēm, šādam mērķim neder. Kautgan kalnu apgabalos ļaudis arī šeit, Austrijā, dzīvo diezgan trūcīgi, tomēr tie vienmēr ir jautri, priecīgi un laipni. Viens no viņiem pat novēl man priecīgus Lieldienu svētkus, kad es izkāpju no vagona, lai brīdi ieelpotu svaigo rīta gaisu.

Tuvojoties Vīnei, debesis sāk apmākties. Un tumšākas top arī cilvēku sejas. Saīguši izliekas pat citkārt tik laipnie vīnieši, kas pret ārzemniekiem esot sevišķi laipni. Nezinu, vai tā ir patiesība, vai tikai anekdote, bet stāsta, ka Vīnes ielu dzelzceļa konduktori esot ar mieru apturēt tramvaju un iet svešniekam līdzi, lai parādītu ielu vai vietu, kādu tas vēlas atrast. Sameklējis savu draugu, kādu latviešu ārstu, kas studiju nolūkā pašlaik uzturas Vīnē, dodos apskatīt šo pilsētu, kas uzplaukusi Štrausa valšu skaņās.

Īpatnēja vieta Vīnē ir tā saucamais Prāteris. Tā ir izpriecu vieta, kur pēcpusdienās sarodas miermīligie un omulīgie Vīnes pilsoņi. Tur viņi brauc ar mazo liliputu dzelzceļu, kuŗa vagoni ir tikpat lieli, cik mūsu parastie lauku rati un lokomotīve apmēram tāda, kā mazkalibra kuļammašīna. Tur viņi šūpojas un priekā kliedz kā mazi bērni, skatās visādus cirkus numurus, bet, kam gribas drusku uztraukt nervus, tas iesēžas „spoku vilcienā". Tur braucot var redzēt visādus drausmīgus skatus, un kautgan dažs labs vīnietis šo ceļu, kas ilgst apmēram 10 minūtes, nemēro pirmo reizi, tomēr, no vagona (truļa) izkāpjot, tas izskatās krietni nosvīdis un nobijies.

Par Austrijas lauksaimnieku dzīvi man maz patīkama sakāms. Cik varēju vērot, ļaudis šeit dzīvo diezgan nabadzīgi. Lauku māju zemes platība ir gan lielāka, kā Italijā, bet saimniekošana notiek vēl diezgan primitīvi. Sugas lopi, piemēram, sastopami samērā reti. Agronomiskā palīdzība nostādīta vāji, un lauksaimniecības produktu cenas ir zemas. Zemnieku rocība tādēļ nav nekāda lielā. Mans draugs stāstīja, ka reiz viņam kāds cienījams un sirms Vīnes profesors jautājis, vai Latvijā esot arī telefoni.

— Ja — mūsu tautietis atbildējis— pilsētās tie būs gandrīz katrā trešā dzīvoklī. Bet uz laukiem šai ziņā vēl būtu daudz ko vēlēties. Tur telefoni gan ir, varbūt, tikai katrā trešā mājā.

Par šādu atbildi cienījamais profesors bijis ļoti pārsteigts, jo, kā vēlāk tas atzinies, pie viņiem telefoni esot labi, ja trīs visā pagastā. Šis sīkais atgadījums labi raksturo to lielo starpību, kāda valda starp mūsu un austriešu zemnieku dzīves apstākļiem. Tālāk devos uz

Čechoslovākiju

Praha

Jau pārbraucot Austrijas robežu, es sapratu, ka esmu nokļuvis zemē, kas, tāpat kā Latvija, tuvojas pretim jaunam pavasarim. Glītās zemnieku mājas, baltām sienām un sarkaniem kārniņu jumtiem, labi, pat ļoti labi koptie lauki, kuŗu robežas apstādītas augļu kociņiem, plašie dārzi un viss pārējais uz mani atstāja tādu iespaidu, ka te ļaudis būtu apmetušies uz dzīvi tikai pirms, apmēram, desmit gadiem. Tik jauks, tīrs un spodrs viss tur bija.

Šī labā un patīkamā sajūta mani neatstāja visu laiku, kamēr uzturējos Čechoslovākijā.

Tīrību un kārtību redzeju uz katra soļa — vienalga, vai tas bija pilsētās, vai laukos. Sevišķi skaistas bija sabiedriskās celtnes — biedrību nami un citas tamlīdzīga veida iestādes, kuŗu izgreznojumi darināti no pašu čechu zemē atrodamā, skaistā marmora. Čechu zemnieki mīl skaistumu. Viņi dzīvojot ļoti taupīgi, un iekrāto naudu vienmēr izlietojot savas mājas un apkārtnes izdaiļošanai, vai arī lauku uzlabošanai. Šai ziņā mēs no čechiem varam daudz mācīties. Man gribas apgalvot, ka kādreiz Čechoslovākija cienīgi nostāsies blakus vecai lauksaimniecības zemei — Zviedrijai, ja vien tas jau tagad nav noticis. Čechi ļoti rūpējas par lauksaimniecības kultūras pacelšanu savā zemē. Kā man to laipni paskaidroja Čechoslovākijas lauksaimniecības akadēmijas ģenerālsekretārs Dr. E. Reichs (jūlijā tas viesojās Latvijā, jo gribēja iepazīties ar mūsu mazpulkiem) — viņiem esot vairāk kā 200 dažādu lauksaimniecības skolu, no tām dažas ar ļoti speciāla rakstura programmu — piemēram, zivkopībai. Čechoslovākijā dibināta arī pirmā lauksaimniecības skolā visā Eiropā. Audzēkņu skaits skolās arvien bijis liels, un sevišķi pēdējā laikā tas pieaugot ar katru gadu lielāks.

Mūsu lauksaimniecības kamerai līdzīga iestāde Čechoslovākijā ir Lauksaimniecības akadēmija, kuŗas priekšsēdis ir tagadējais ministru prezidents Hodža. Akadēmijas sēdeklis atrodas Prahā — (galvas pilsētā) — skaistā namā, un ar tās darbību man bija izdevība tuvāki iepazīties. Būt par akadēmijas biedri ir liels gods, jo tur uzņem tikai spējīgākos lauksaimniecības speciālistus un praktiskos lauksaimniekus, kam ilgā darbā bijusi izdevība pierādīt savu prasmi un darba enerģiju. Akadēmijai ir plaša bibliotēka, kuŗā atradu arī Latvijas lauks. kameras izdevumus. Bez tam tur vēl ir cits, interesants ievedums — priekšlasījumu krājums, kuŗus par dažādiem lauksaimniecības jautājumiem sagatavojuši speciālisti. Uz pieprasījumu šos rokrakstus izsūta lauksaimniekiem, kas tos var nolasīt sanāksmēs, nemaz negaidot attiecīga speciālista ierašanos.

Tādā kārtā čechu zemnieki ceļ savu labklājību. Nekāda liela greznība un bagātība viņu saimniecībās nav vērojama. Bet viss, kas tur atrodams, ir skaists, labs un lietderīgs.

Arī zemnieku jaunatne Čechoslovakijā ir samērā labi organizēta. Organizācijas darbu veic čechu zemnieku savienība (tur vēl pastāv politiskās partijas) un „Mlady Venkov" rindās skaitās apmēram 100,000 dalībnieku. Organizācijas iekārta līdzinās mūsu mazpulkiem, tikai tā nav tik daudz-

pusīga un arī obligātā nodarbe nav uzsvērta. Ražojumu izstādes un sacensības notiek, bet diezgan reti. Vairāk vērības čechi piegriež zemnieku jaunatnes politiskai audzināšanai, lai zemnieku savienība nebūtu apdraudēta turpmākās partiju cīņās. Zemnieku jaunatnes organizācijas dalībnieki, kuŗu krūtis rotā, tāpat kā mums, četrlapainais āboliņš, tomēr ir Čechoslovākijas nākotnes cerība. Man bija tiešam žēl, ka, laika trūkuma dēļ, nevarēju piedalīties viņu pavasaŗa sanāksmē, kuŗa notika Prahā maija beigās. Toreizējais organizācijas vadītājs — J. Horaks ļoti interesējās par mūsu mazpulkiem un izteica cerību, ka kādreiz mums, varbūt, izdošoties nodibināt ciešākas draudzības saites starp latvju un čechu jaunatni.

Plašākā Čechoslovākijas jaunatnes organizācija ir „Sokoli" (vanagi). Patiesībā to grūti saukt par jaunatnes organizāciju, jo Sokolu dalībnieki skaitās arī tādi ļaudis, kam plecos jau krietna gadu nasta un mati sākuši sidrabot. Sokoli nodarbojas galvenā kārtā ar sportu, un šai ziņā tie ieguvuši ļoti redzamas sekmes. Centrālā mītnē — kas nosaukta sokolu dibinātāja Tirša vārdā, es redzēju daudzas balvas, kas izcīnītas ārzemju lielos sporta turnīros. Šai pašā namā, kur pulcējas čechu jaunatne, bija arī kāda cita vieta — maza svētnīca, kuŗā urnās glabājas ievērojamāko sokolu pelni. Nelielā telpā, kur valda dziļš klusums un drebot pland sveču liesmas, godbijīgi noliecas apmeklētāju galvas, jo iespaids, kādu šī mazā kapliča atstāj, tiešām ir dziļš un neaizmirstams.

Pēc katriem desmit gadiem sokoli „salido" Prahā. Tad notiek grandiozas sporta spēles, sacīkstes, masu vingrojumi un t. t., kuŗus skatīties braucot ļaudis no visām četrām pasaules malām. Būt sokolam ir katra Čechoslovākijas jaunieša sapnis, un, tā kā organizācija prasa tikai uzticīgu kalpošanu tēvuzemei un neievēro ne sabiedrisko stāvokli, ne politisko pārliecību, tad dalībnieku skaits ir ļoti liels. Un bieži man nācās redzēt plandam skaisto sokolu formas tērpa uzmetni (pledu) Prahas ielās un visi, kas to nesa, bija disciplinēti un braši jaunieši.

Par Čechoslovākiju būtu daudz ko stāstīt. Bet — atstāsim to citai reizei. Vēl

Mazpulku meitenes — riteņbraucējas Čechoslovākijā

tikai pāris vārdos gribu suminât Prahu — šo skaisto un vēsturisko pilsētu uz Moldavas upes krasta. Prahā ir daudz vēsturisku pieminekļu. Vecas pilis, tilti, baznīcas.

Visievērojamākā vieta tomēr ir — Hradžins — senā ķēniņu rezidence, aiz kuŗas vaļņiem atrodas arī slavenā Venceļa kapele (Doma baznīca). Pēdējā sākta celt jau pirms tūkstoš gadiem, un tikšot nobeigta tikai pēc 10 gadiem, jo celšanas darbs daudzkārt pārtraukts. Tagad visa tauta nolēmusi sirmā senatnē sākto darbu izvest līdz galam, lai šī vieta, kur Dieva priekšā savus ceļus locījušas tik neskaitāmas paaudzes, kļūtu par Prahas un visas Čechoslovākijas lepnumu. Kas baznīcā ir ievērojams? Tā ir kapella, kur kronēti senie ķēniņi. Nelielās telpas sienas, kuŗā man gadījās iekļūt tikai pateicoties laimīgam gadījumam — rotātas ar zeltu un dārg-

„Sokolu" mītne Prahā

Čechu jaunatne tautas tērpos

akmeņiem. Atsevišķā nišā, aiz daudzām atslēgām, glabājas ķēniņu kronēšanas piederumi — kronis un scepteris. Un tur šīs skaistās lietas neizlietotas stāv jau kopš tūkstoš gadiem...

Uz slavenā un daudzām statujām rotātā Kārļa tilta, kuŗu abos galos noslēdz augsti nocietinājuma torņi, sācies un nobeidzies asiņainais trīsdesmitgadu karš, jo te notikušas pirmās un pēdējās cīņas... Visur, kur vien es eju un skatos, uz mani runā aizgājušais laiks un lielie notikumi, kas atstājusi redzamas pēdas visā pasaules vēsturē.

Ātri mans ceļojums tuvojas beigām.

Un kad es atkal pārbraucu Latvijas robežu, man bija tā, itkā kad es svešumā būtu pavadījis ilgus gadus, jo kaut gan visur ir skaisti, tomēr dzimtene mūs vienmēr sauc pie sevis...

AIZSAULES CEĻOS

Š. g. 2. septembrī no mums šķīrās mūsu mīļā dalībniece

GAIDA VASARA

12. g. veca. Viņu neaizmirsīs 148. Jūdažu mazpulks.

Mūsu mīļā un čaklā biedrene

ELEONORA KALVĀNS

15. g. veca, pēc ilgām un grūtā ciešanām šķīrās no mums uz mūžu š. g. 12. septembrī. Viņu mīļā piemiņā paturēs 106. Kastīru mazpulks un mazpulka vadītāja.

Saules kaujas piemiņai

Dziedājums

AUGUSTS BROCIS

Ai, zelta bite, kur dūkdama skrēji?
Dzimtenes birzīs šalc rudeņa vēji,
Rudeņa krāšņumā briedušās druvas,
Atmirdz ik solī Tev pretīm tik tuvas.
Sētā uz sētu skan spriguļu raksti,
Šķēpi un zobeni sabāzti makstī,
Laudis, kā skudras tek laukos un strādā,
Dievinš par krietnāku birumu gādā.
Piepildās klētis un pagrabi, tīnes,
Auglības svētkus nu latvietis svinēs.
Pateiksies Dievam ar godiem un dejām,
Dziesmas lai pārī skan kalniem un lejām,
Priecājies, tauta, šī diena ir tava,
It visa pa pilnam, i tīrumā, dravā!
Ai, zelta bite, kur dūkdama skreji?
Ai, zīlīte naska, ko stabgalā dziedi,
Vēsti teic, kādu tu šurpu mums nesi?
Viesis vai laimē, vai nelaimē esi?

Ko vēstī mums tavas spārngalu vēdas,
Gaišāko prieku, vai tumšākās bēdas?
„Ai, zemgali brīvais, vēstis man jaunas,
Dziesma vairs neskan tik jautri un brīvi,
Tavējos laukos klīst dzelžaini vīri!
Pulki pēc pulka no Dzintara jūras,
Izkāpa malā uz Daugavas krasta,
Ienaida karogs tiem plīvoja mastā!
Šķēpi un zobeni asi tiem trīti,
Vairoga bruņas no mirdzošā vara.
Steidz tie nu šurpu pa kalniem un lejām,
Zemgali brīvais, kur pārī tie gāja,
Drupās un postažās pārvērtās sētas,
Dievus tie zaimo un sievas un bērnus,
Gruvekļos sagruva svētbirzis svētas!
Zemgali brīvais, aun kājas uz kauju,
Apseglo cīņai šai kumeļu strauju,
Atriebi svešiem to postu un kaunu,

Paceli brīvībai karogu jaunu!“
„Zemgaļu vīri un jaunekļi šurpu,
Steidzaties kalnājos kurināt sārtus,
Pamudiet laukus un tīrumus, sētas!
Priedē kāp, taurētāj, tauri pūt savu,
Pārskan lai pāri tas Zemgales ārēm,
Aicinot visus, i kūrus, i sēļus,
Kaimiņvalsts Lietuvas dižākos dēlus,
Aizstāvēt tautu pret svešnieku varu,
Aicinot visus uz taisnības karu!“
Virsaitis sauca un liesmainiem skatiem
Raudzījās tālu pār laukiem un mežiem:
„Kā taisnības lielas un brīvības tulki,
Naidniekam pretī ies vienoti pulki!“

Ai, zelta bite, kur dūkdama skreji?
Ai, zīlīte naska, ko stabgalā dziedi,
Vēsti teic kādu tu šurpu mums nesi,
Viesis vai laimē vai nelaimē esi?
Ko vēstī mums tavas spārngalu vēdas,
Gaišāko prieku vai tumšākās bēdas?
„Ai, kunigait Ringaud, lietuvi dižais,
Skrienu pie tevis no Zemgales klajiem,
Aicinot vienkopus visus uz kauju!
Sen senais ienaidnieks iebrucis zemē,
Dedzina visu, posta un laupa,
Kunigait Ringaud, nu zemgaļu tauta,
Aicina tevi un tavējos vīrus,
Pacelt reiz šķēpu ar viņiem vienkopus
Aizsargāt zemi no svešnieku varas!“
«Ai, zelta bite, ai, zīlīte naska,
Žigli uz Zemgali atpakaļ skrejiet,
Virsaitim vēstis no Lietuvas nesiet,
Gaiļi pirms iedziedās austošu rītu,
Lietuvis turēs jau asmini trītu!
Zemgales vīri un Lietuvas vīri,
Cīnīsies plecu pie pleca, kā brāļi,
Taisnības lielās un brīvības tulki,
Naidniekam pretīm ies vienoti pulki!»

Smīn bīskaps Nikolajs,
Smīn dzelžos kalti vīri,
Un prieka reibonis pār Rīgu veļas!
Un mestrs sauc:
„Lai dzīvo ordeņbrāļi,
Tie slavu atnesīs
Un krāšņas balvas!
Tie šķaidīs galvas
Zemgaļiem tiem un leišiem!
Lai slava bīskapam
Un krustnešiem!“
Ceļ glāzi mestrs
Dzer vācu tautai:
„Šai zemei jābūt
Mūsu varā kļautai!
Šīs druvas varenās
Un treknās plavas,
Šie lielie ozoli
Un bērzi, kļavas,
Šie krāšņie ciemati
Un stiprās pilis
Par īpašumu gūs
Sev ordeņbrāļi!“
Ceļ glāzi mestrs
Dzer vācu tautai:
„Šai zemei jābūt
Mūsu varā kļautai!
Uz priekšu krustneši,
Grimst saule pamalē,
Līdz rītam jābūt
Mums jau Zemgalē!“

Kā negaiss bargs, kas zemei pārskrien pāri,
Klīst naidnieks Zemgalē it visu postot kāri!
Deg liesmās ciemati, deg mežos koki,
Un laukus apriļ kvēlie uguns loki!
Līst bērnu asinis, skan sievu vaidi,
Kā ļaunā izsmieklā ņirdz zobeņbrāļu smaidi.
Ne kauns, ne gods tiem sirdī nav vairs svēti,

Šķiet pekles jodu viņi izauklēti.
Tad lielās izbailēs stingst viņu stāvi,
Rau' pretīm pulki sevī slēpjot nāvi,
Kā milzu lavine, ko atlauzusi auka,
No meža biezokņa nāk vīri laukā!
Un piešiem šķindot, gaitā straujā,
Šai mirklī sākās lielā Saules kauja.

Dreb bailēs ordeņbrāļi, purvā stieg,
Tiem pretīm zemgaļi kā jūra veļas.
Viz šķēpi saulē, cirvji dobji krīt,
Kā lāsti mūžīgi pār ienaidniekiem,
Par sievu slepkavām un bērnu vaidiem.
Ko ķēris šķēps, tas mūžam nepieceļas!
Skan cīņu maršs, skan karavīru dziesma,
Deg krūtīs zemgaliešiem kvēla cīņas liesma:
„Uz priekšu!" virsait's sauc un šķēpu triec
Ar spēku varenu pret mestra krūtīm,
Plīst bruņas trāpītas un zirgi zviedz,
Mirkst dumbrājs asinīs, kā lielos palos.
Lūk, kunigs Ringauds, lietuvietis brašais,
Aiz viņa vesels labi bruņots pulks,
Triec karavāles ordeņbrāļu pūlī.

Tie bailēs bēg un slēpjas mežos lielos,
Tik mazs jau palicis viss lepnais pulks:
„Nevienam neaizkļūt līdz tālai Rīgai,
Ikkatram būs zem asā šķēpa ļimt,
Kāds zemgaliešu spēks, lai visi justu,
Lai vīri dzelžainie no mūsu zemes zustu!"
Sauc virsaitis, un zemgaliešu stāvi
Sviež mestra pulkos ienaidu un nāvi!
„Vēl cīņai gala nav, uz priekšu draugi!"
Sauc Ringauds lietuvjiem, kas vajā bēgļus.
Krīt vāles varenās pār zobeņbrāļiem!
Līst asins šaltis melnās purva dūņās,
Līdz pēdējs naidnieks nāves miegā mieg...

Dreb bīskaps Nikolajs,
Dreb cellēs mūki.
Jau dzīres beigušās,
No Zemgales ne vēsts.
„Vai jauns kas noticis,
Lai zīlnieks zīlē,
Ko rāda tavu
Acu gaišā dzīle!"
„Ai, bīskaps, Nikolaj,
Vai teikt man to?

Šīs kārtis rāda
Visu jaunāko.
Lūk, pīķa dūzis pats,
Tas labu nesola,
Un krusta deviņacs...
Šī kauja zaudēta!"
Dreb bīskaps Nikolajs,
Dreb pilī mestri.
Jau dzīres beigušās,
No Zemgales ne vēsts.

Septiņi simti gadu jau skrējuši pāri,
Laiki tie rakti jau mūžības dzelmē,
Sāpes un prieki pār dzimtenes āri,
Klīduši līdzi ar ienaida svelmēm.
Aizmirsti laiki tie, dienas vēl nava,
Gaiša un mirdzoša paliek to slava.
Paaudžu paaudzes uzglabās svēti
Dziļi sev sirdī šo varoņu stāstu,
Lieli lai tēvijai izaugt tad spētu.
Septiņsimts gadu jau skrējuši pāri,
Laiki šie rakti bij mūžības dzelmē,
Tautai bij jāsmok zem svešnieku jūga.

Atkal tad cēlās, kā sendienu klāstā,
Vīri un varoņi ienaida svelmē
Tēvzemei brīvību atgūt no jauna!
Rudbārži, Skrunda, Cēsis un Rauna,
Tīreļpurvs, Jugla un Daugavas krasti,
Paudīs par varoņu gaitām, kur gāja
Latvijas dēli, lai nestu to slavu,
Zemgaļu vīri ko pauda pie Saules,
Uzvelkot karogu uzvaras mastā.

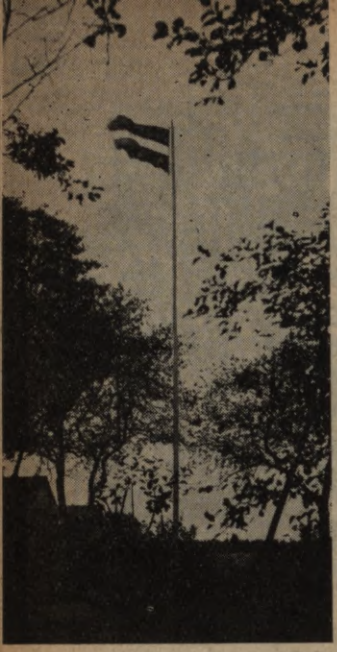

Stāmerienas mazpulka diženā J. Rudzīša karoga masts

Vai mūsu sētā jau plīvo karogs mastā?

B. RADZIŅŠ

Mazpulki un aizsargi rādījuši priekšzīmi, greznodami mūsu lauku sētas svētkos ar valsts karogiem. Arī daudzi citi sekojuši viņu aicinājumam, un tagad svētkos reti kādā lauku sētā neplīvo sarkani balti sarkanais karogs.

Un tomēr vēl šie karogi neplīvo visur tik augstu un tik krāšņi, kā tiem jāplīvo. Karogs tikai tad patiesi būs pienācigā vietā, ja tas plīvos augsti mastā, pāri ēkām un kokiem. Pagājušo gadu „Mazpulkā" (10. numurā 356. lp. p. un 11. numurā 397. lp. p.) rakstīts par karogu nozīmi, mastu celšanu un izlikšanas kārtību. Šogad, vērojot lauku sētas, visos Latvijas novados redzami balti masti, kuŗus cēluši mazpulku dalībnieki — un tomēr šo mastu vēl par maz.

Mēs rīkojam meža dienas, lai stādītu kokus. Kādēļ gan mēs, mazpulki, nevarētu rīkot karogošanas dienas, taisni tagad, kad lauku darbi padarīti un sestdienās, no skolas mājā pārnākot, ir laiks, lai līdz 18. novembrim mūsu valsts proklamēšanas svētkiem arī uzceltu skaistu karoga mastu mūsu sētā.

Vieta karoga mastam parasti atrodas galvenās ieejas priekšā. Jāuzmanās, lai karogu nenovietotu pārāk tuvu ēkām, tad tas tik labi neizceļas. Karogu var arī novietot kādā mazā uzkalniņā netālu no ēkām, ja zeme ir nelīdzena, bet ielejā gan karoga mastu nekad nevajaga novietot. Karoga masta augstumam vismaz par vienu trešdaļu vajadzētu būt augstākam par ēkām. Ja ap mājām aug lieli koki, tad viņam jābūt augstākam par kokiem, lai karogu varētu redzēt no tālienes. Pārāk augsts karoga masts pavisam mazas ēkas priekšā nevisai labi izskatās, bet labāk tomēr būs, ja karoga masts mazliet par augstu, nekā par zemu.

Labs karoga masts iznāk no slaidas, taisnas priedes. Pēc nodarināšanas tam jāizžūst un tad labi ar ēveli tas jānolīdzina. Masts ir izturīgāks un arī glītāks, ja masta galā uzliek pusapaļu vai arī smailu uzmavu. Augšā pie masta piestiprina bloku. Bieži tomēr gadās, ka auklā iemetas kāds līkums, vai aukla piebriest, tad tā aizķeŗas. Gadās arī, ka aukla nolec no bloka

Valkas mazpulka dalībnieka J. Abula karoga masts

Karoga mastam jāpaceļas pāri jumtam

Nu un tagad, kur krietna mazpulka valde un vadītājs, tur viss mazpulks var parūpēties par karogu mastiem savās sētās.

LLK ir izsludinājusi sacensību, kuŗā var piedalīties katrs mazpulks. Mazpulks, kuŗā visi dalībnieki-zēni savās mājās būs uzcēluši karoga mastus līdz š. g. 1. dec., var iesūtīt pārskatu ar darba aprakstu savam novada inspektoram godalgošanai. I godalga visam mazpulkam būs 1 dienas ekskursija pa Latvijas skaistākiem novadiem, II un III godalga — bibliotēkas.

Ne jau godalgas ir tas svarīgākais, bet ir svarīgi, lai Latvijā izaugtu jaunais karogu mežs un lai mēs, mazpulki, būtu tur pielikuši savu roku.

Nu un tagad aši pie darba.

un tad to grūti atkal dabūt vietā. Visvienkāršākais ir, ja masta galā izurbj caurumu, malas noslīpē mazliet uz leju, tad aukla nekad neaizķersies. Lejas galā var piestiprināt dēlīti ar diviem kāšiem vai iedzīt divas naglas (tas gan tik glīti neizskatās), ap kuŗām var aptīt atlikušo auklu, vai arī aptīt ap karoga mastu. Bez tam karoga mastu nokrāso. Glīti izskatās balts masts, ja vēlas, uzmavi var nokrāsot tuvākās ēkas krāsā, bet balts tas arī būs glīts. Zemē masts jāierok ap pusotra metra dziļi. Pirms ierakšanas var nodarvot vai karbolinēt, ap vietu, kur zemes virsma pieskarsies mastam, var aptit darvotu jumta papi, tad masta mūžs būs ilgāks. Ierokot mastu, bedrē var iemest vairākus akmeņus, un tos piespaidīt, tad vēji to tik viegli neizkustinās. Jāuzmanās, lai masts būtu pilnīgi stateniski ierakts un lai pirms ierakšanas jau aukla būtu augšā ievērta.

Kas attiecas uz karoga lielumu, tad glītāk izskatās, ja karogs nav par lielu, nedz arī par mazu. Glītāk arī izskatās gaŗš karogs nekā īss, tas skaistāk plandās vējā. Mūsu karogs ir divreiz gaŗāks nekā plats un tamdēļ izskatās glītāk nekā to valšķu karogi, kas ir īsāki. Lai karogs būtu izturīgāks, gar malu der iešūt auklu un galos atstāt divas cilpiņas, kur ievērt masta auklu, karogu paceļot; var arī, apšujot karogu, apšuvuma malā iesist divus metalla riņķīšus, kur ievērt masta auklu.

Kādam jābūt karoga mastam

Rudens darbi putnkopībā

H. VELDRE

1. zīm. Pa kreisi — laba, pa labi — mazražīga vista. Ar svītrām apzīmēti krūšu un sēdes kauli. Melnie punkti starp kaulu galiem nozīmē pirkstu skaitu, kāds var tur novietoties

Rudenī putnkopībā sākas jauns darba posms. Ziemai tuvojoties, laiks pamazām kļūst vēsāks; kukaiņi un tārpi — mūsu mājputnu gardākā barība — iet ziemas guļā. Tāpat arī zaļbarības — zāles un dažādu augu lapiņu — putniem drīz vien nebūs, jo to nokodīs sals un vēlāk pārklās baltais ziemas plīvuris — sniegs. Uznākot ziemai, putni būs jātur slēgtās telpās un jārūpējas par to ēdināšanu. Tas sagādā mums daudz vairāk pūļu un arī izdevumu kā vasarā, kad putni varēja paši savā vaļā staigāt un lielāko daļu nepieciešamās barības sameklēt paši.

Lai putnu turēšana ziemā labi atmaksātos un mēs varētu sagaidīt no vistām pēc iespējas vairāk olu tanī laikā, kad tās ir dārgas, jau tagad jāveic daži svarīgi darbi un pienākumi putnkopībā.

Ķeroties pie darba, vispirms:

1. Atšķirsim nost un likvidēsim vecās vistas. Ļoti bieži mūsu vistu saimju zemā caurmēra dējība izskaidrojama vienīgi ar to, ka turam daudz vecu vistu.

Vislielāko olu skaitu vistas parastos apstākļos izdēj savā pirmajā mūža gadā, vai — kā putnkopji saka — pirmajā dēšanas periodā. Ar katru nākošo gadu, vistai kļūstot vecākai, tās dējība samazinās caurmērā par 15—20%.

Dējības samazināšanos, vistām kļūstot vecākām, ļoti labi raksturo šāds izmēģinājums, kas izdarīts Kanzasas izmēģinājumu stacijā. Gadu vecas vistas izdējušas caurmērā 170 olas, 2 gadus vecās — 140 olas un 3 gadus vecās tikai 104 olas. Kā no šī piemēra redzams, 3 gadus vecu vistu turēšana, ja putni ir ražīgi, vēl atmaksājas. Turpretim par 3 gadiem vecākas vistas, pat labākā gadījumā, tikko spēs atmaksāt ar izdētām olām savu uzturu, jo vistai sava uztura atmaksāšanai vien jāizdēj 70 olas gadā, nemaz nepieskaitot vēl kopšanas u. c. izdevumus.

Ilgāk par 3 gadiem turamas vienīgi vērtīgas vaislas vistas, kas izrādījušās labas dējējas.

Bez tam vēl jāievēro, ka vistai, kļūstot vecākai, tās gaļa kļūst arvienu mazvērtīgāka, sīkstāka. Tādēļ vecu vistu turēšana bieži vien nes tikai zaudējumus.

Vecu vistu atšķiršana ir viegls darbs, ja zinām vistu vecumu. Diemžēl jāsaka, ka lielākā daļa saimniecību, kas tur daudz vistu, nevar pateikt, cik katra no tām veca. Tādēļ katram putnu turētājam ieteicams rudenī turēšanai atlasītos jaunputnus vismaz apzīmēt ar krāsainiem kāju gredzeniem, katru gadu citādā krāsā. Šādus krāsainus gredzenus var dabūt pirkt C/S „Konzums" u. c. veikalos par 5 sant. gabalā.

Vistu vecumu noteikt pēc ārējām pazīmēm vien ir grūti, un te var viegli kļūdīties pat piedzīvojis putnkopis. Gadu vecās un tāpat pārāk vecās vistas ir vieglāk pazīt, bet atšķirt 2 gadi vecās no 3 gadīgām, vai 3 gadi vecās no 4 gadīgām ir jau grūtāki.

Par vistu vecumu parasti spriež pēc kāju zvīņu izskata un ķermeņa ādas uzbūves. Jauniem putniem kāju zvīņas ir gludas, spīdīgas un cieši pieguļ kājai — vecām, turpretīm, grubuļainas, cietas un nespodras. Āda jauniem putniem ir maiga, plāna, mazliet spīdīga un elastīga, ko varam sajust, ja saņemam ādas kroku pirkstos un to pastiepjam. Vecajām vistām āda ir biezāka, stingrāka un nespodra, itkā ar miltiem apklāta.

Gaiļu vecumu nosaka pēc kāju piešu garuma. Katru gadu gaiļiem pieši izaug par 1—1,5 cm garāki. Gadu vecam gailim pieši ir 1—1,5 cm gari; 2 g. vecam — 2—2,5 cm u. t. t.

Kad esam atšķiruši nost vecās vistas, jāizdara:

2. Dējējvistu izlase. Mums vēl ir ļoti daudz tādu saimniecību, kur vistas caurmērā gadā neizdēj vairāk kā 80 - 90 olu, jo tur līdz šim nav piegriezta nekāda vērība putnu izlasei.

Veci, slimīgi, no tuvās radniecības izvirtuši un citādu iemeslu dēļ mazvērtīgi putni netiek laikā atšķirti un likvidēti, bet netraucēti dzīvo gadiem ilgi saimniecībā un apēd visu to peļņu, ko dod ražīgās un veselīgās vistas. Tādu liekēžu katrā neizlasītā un neizkoptā vistu barā ir vismaz 20—30%.

Tanīs saimniecībās, kur vistu dējību pārbauda ar kontrolligzdām, šo liekēžu atšķiršana ir viegls darbs. Tādēļ katram, ja vien saimniecības apstākļi atļauj, ieteicams vistu dējības noteikšanai ierīkot kontrolligzdas. Pareizu kontrolligzdu pagatavošana aprakstīta žurnālā „Latvijas Lauksaimnieks" 1935. g. 20. n-rā.

Ja saimniecībā kādu iemeslu dēļ nav iespējams ierīkot kontrolligzdas, un arī tur, kur līdz šim nav nekas darīts mazvērtīgu putnu atšķiršanai, vistu izlasi var nokārtot citādi. Jaunākā laikā plaši sāk lietot vistu izlases paņēmienu, ar kuŗu par vistas ražību spriež pēc tās ārējām dējības pazīmēm

Šis izlases paņēmiens dibinās uz atziņu, ka vienīgi veselīgi, spēcīgi attīstīti un darbīgi putni ir spējīgi ražot daudz olu. Labi attīstītus un veselīgus putnus var pazīt pēc to izsturēšanās, ķermeņa uzbūves, rakstura un dažādām redzamām fizioloģiskas dabas pārmaiņām, kam ir ciešs sakars ar intensīvu olu ražošanu.

Stājoties izlases darbā, ievērojot ārējās dējības pazīmes, ieteicams ņemt palīgā zīmuli un papīru. Katrs novērojums jāatzīmē uz papīra, jo visu paturēt prātā nav iespējams.

Uz papīra sazīmējama katrai turpmāk aprakstītai pazīmei sava aile, kuŗā tad pēc katra iegūtā novērojuma ierakstāma atzīme ar numuriem no 1—5. 1 nozīmē, ka pēc novērotās pazīmes vista ir ļoti vāja dējēja; 2 — vāja, 3 — vidēja, 4 — laba un 5 — ļoti laba dējēja.

Jau iepriekš jāaizrāda, ka putnus nedrīkst novērtēt tikai pēc vienas pazīmes,

2. zīm. Muguras mērīšana

bet, izdarot izlasi, jāaplūko vairākas pazīmes. Galīgo spriedumu par katras vistas ražību iegūsim tikai pēc tam, kad būsim tos vispusīgi novērtējuši un salīdzinājuši iegūtās atzīmes.

Raksturs, izturēšanās jeb temperaments ražīgiem putniem ir dzīvs un kustīgs, tie ir droši un ļaujas noķerties. Rokā paņemot, tie „runājas". Mazražīgie putni ir bailīgi un, ja tos noķer — nelabi ķērc. Šī pazīme nav piemērojama pārāk iebiedētiem putniem. Ja vistas no cilvēka bēg tāpat kā no vanaga, tad tas nozīmē, ka putni saimniecībā vēl arvienu ir pabērnu lomā un to turētājs nav vēl īsts putnkopis.

Rosība jeb darbīgums. Mazražīgas, tāpat slimas vistas no rītiem pēdējās atstāj laktas un vakaros pirmās iet gulēt. Ražīgie putni vienmēr un visur ir pirmie un arī paliek pēdējie.

3. zīm. Krūšu mērīšanas paņēmiens

Dējīgas vistas ir vienmēr izsalkušas, enerģiski kašājas un meklē sev barību, jo daudz olu ražot var tikai tad, kad tās uzņem daudz barības. Lai gan ražīgās vistas daudz ēd un tām laba ēstgriba, tomēr tās drīzāk uzrāda tieksmi zaudēt svaru; mazražīgās, turpretīm, ir slinkas barības meklētājas, pasniegto barību ēd ar „gaŗiem zobiem" un bieži vien tomēr nobaŗojas.

P e r ē š ą n a s i n s t i n k t s speciālo dējēju sugu vistām ir ar izlases palīdzību izskausts. Ja Leghornas, Italijas irbju krāsas, Minorkas un Barneveldes sugas vistas vienā gadā atkārtoti un ilgu laiku grib perēt — tad tā ir izvirtības un mazražības pazīme. Vaislai tādas nav ieteicams atstāt, kaut arī tās, pēc citām pazīmēm spriežot, izrādītos samērā labas dējējas. Smagāko sugu vistas: Rodailendas, Vajandotes, Plimutrokas u. c. perēšanas tieksmes parāda normāli vienu reizi gadā. Vistas, kas bieži grib perēt, ir slinkas dējējas.

S p a l v u m e š a n a s l a i k s rudenī ir viena no svarīgākām dējības pazīmēm. Normālos apstākļos labas dējējas met spalvu v ē l u.

Tie putni, kas met spalvu jūnijā—jūlijā — slinki dējēji; augustā—septembrī — vidēji un oktōbrī—novembrī labi dējēji.

V e s e l ī b a. Vesels putns ir dzīvs un kustīgs. Sekste tam ir sārta, acis dzīvas un spodras, spalva gluda, spīdīga un cieši pieguļ ķermenim.

Visas nupat minētās pazīmes vērīgs putnkopis novērtēs savus putnus ēdinot un kopjot. Tālāko pazīmju novērtēšanai katrs putns jānoķeŗ un jāaplūko tuvāk.

Lai vista varētu ražot daudz olu, tās iekšējiem organiem jābūt labi attīstītiem, kas spēj uzņemt un pārstrādāt olās lielus barības daudzumus. Labi attīstīti iekšējie organi savukārt var novietoties un kārtīgi darboties tikai pietiekoši plašā ķermenī.

Uz labu ķermeņa būvi norāda vispirms d z i ļ a s un p l a t a s krūtis. Krūšu dziļums atkarīgs no krūšu kaula attāluma no muguras. Jo tas lielāks — jo dziļākas krūtis. Krūšu platumu nosaka ribu stāvoklis. Ribām jābūt vienmērīgi izliektām visā krūšu gaŗumā. To nosaka, ar roku no apakšas vistas ķermeni aptveŗot un lēni braukot astes virzienā.

Mērojot krūtis, nosaka arī k r ū š u k a u l a u z b ū v i. Tam jābūt taisnam kā naža mugurai, vidēji gaŗam un spēcīgam. Izliekti krūšu kauli norāda, ka putni slimojuši ar rachitu vai kaulu trauslumu, kas ir trūcīgas ēdināšanas, priekšteču tuvradniecīgās pārošanas vai arī slimību sekas.

Putni ar izliektiem krūšu kauliem vaislai neder.

Ķermeņa tilpums atkarīgs arī no m u g u r a s p l a t u m a, g a ŗ u m a un v e i d a. Mugurai vajaga būt taisnai, plakanai, platai un, no augšas uz putnu skatoties, ar n e l i e l u sašaurinājumu astes virzienā. Vājām dējējām mugura ir līka un bumbierveidīga.

Svarīga pazīme dējības noteikšanai ir p a v ē d e r e s t i l p u m s, ko nosaka, izmērojot, cik pirkstu var novietot starp krūšu kaula galu un sēdes kauliem, kā arī cik pirkstu attālumā atrodas viens sēdes kaula gals no otra. Abi šie mērīšanas paņēmieni parādīti 4. un 5. zīmējumā.

Dējīgām vistām krūšu kaula gals atrodas vismaz 3½ līdz 4 pirkstu attālumā no sēdes kaulu galiem. Šaurāks attālums liecina par vāju ķermeņa būvi, kā tas redzams 1. zīm.

Sēdes kauli ražīgām vistām atrodas vismaz 2½—3 pirkstu attālumā viens no otra. Jāpiezīmē, ka spalvu mešanas laikā un tāpat arī perētājām vistām abi šie samēri samazinās par 1 pirksta platumu, kas jāievēro, perētājas vai spalvu metējas vistas vērtējot.

Nākošā pazīme ir s ē d e s k a u l a g a l a, to sedzējas ādas un muskulatūras kopbiezums. Labām dējējām sēdes kaula gali ir plāni un lokani, to kopbiezums ir tikai 3—4mm, turpretīm mazražīgām vistām tie ir stingri, apklāti ar biezu ādas un muskuļu kārtu, tā kā kopbiezums nereti ir vairāk par 1 cm.

Ievērojot visu teikto par ķermeņa uzbūvi, labi attīstītam putna ķermenim vajaga būt stūrainam un, no augšas vai sāniem skatoties, tas līdzinās kastei, kas labi saskatāms arī 1. zīmējumā.

Sevišķi raksturīga dējības pazīme tiem putniem, kuŗu kājas, knābis un āda ir dzeltānā krāsā, ir d z e l t ā n ā s k r ā s a s m a i ņ a, kas stāv ciešā sakarā ar ražības spējām. Dēšanas sākumā, it sevišķi jaunputniem, kājas, knābis, āda, acu vāku gredzeni, ausis un olvada izeja ir spilgti dzeltānā krāsā. Vistai dējot, šī krāsa no-

4. zīm. Krūšu un sēdes kaulu galu attālumu mērīšana.

5. zīm. Sēdes kaulu galu savstarpējā attāluma mērīšana

teiktā kārtībā no minētām ķermeņa daļām pakāpeniski izzūd, kā saka — nobāl. Krāsvielas izzušana izskaidrojama ar to, ka olas dzeltānuma krāsošanai vista izlieto tādu pašu krāsvielu (luteinu), kas uzkrājies minētās ķermeņa daļās un kuŗu vistas izstrādā no uzņemtās barības.

Intensīvas dēšanas laikā vistas ķermenis ar barību vien nevar uzņemt pietiekoši daudz izejvielu krāsas pagatavošanai un dzeltānuma krāsošanai, tādēļ tās vista ņem arī vēl no ādā, kājās, knābī un citur novietotiem krājumiem.

Krāsvielu izzušana norit šādā kārtībā: pēc pirmo 4—5 olu izdēšanas vispirms zaudē krāsu olvada izeja (pazīme, pēc kuŗas droši var pateikt, vai vista pašlaik dēj, vai nedēj); pēc pāris nedēļām sāk bālēt acu vāku gredzeni, tiem seko ausu ripiņas.

Ja vista rosīgi dējusi 4—6 nedēļas — knābis pie pamata jau stipri nobālējis. Vispēdējās sāk bālēt kājas. Izbālējušas kājas norāda, ka vista čakli dējusi 4—5 mēneši.

Tikko vistas pārstāj dēt, krāsvielas atkal parādās tādā pat kārtībā, kādā tās izzuda, tikai daudz straujākā gaitā. Krāsvielu maiņu sevišķi labi var novērot pie Leghornas sugas jaunajām vistām. Šo pazīmi vislabāk var izlietot vistu ražības novērtēšanai pavasarī un rudenī pirms spalvu mešanas.

Katram, kas mēģinās visu teikto lietot praksē, iesākumā izliksies, ka dējējvistu izlase pēc ārējām pazīmēm ir ļoti sarežģīta un grūta. Vajaga tikai nedaudz pacietības, un pēc kādu desmit putnu rūpīgas apskatīšanas un izmērīšanas, s a l ī d z i n o t viena putna pazīmes ar otra putna pazīmēm, šī maksla būs rokā.

3. V a i s l a s g a i ļ u i z l a s e. Gandrīz vai katra nopietnāka putnkopja sasniegumi vistkopībā izskaidrojami ar lietpratīgu vaislas gaiļu izvēli. Labs gailis var ievērojami uzlabot vistu saimes dējību, tādēļ šim darbam piegriežama sevišķa vērība. No visa lielā jauno gailēnu bara izlasīt pāris gaiļus turēšanai nav grūti. Vaislai vislabāk atstāt agro perējumu gaiļus, tādēļ izlasi iesāk ar vēlo pērējumu gailēnu likvidēšanu. Atlikušos gaiļus salīdzina savā starpā, ņemot vērā to raksturu, darbīgumu, ķermeņa būvi un sugas gaiļiem arī spalvas krāsu. Atšķiŗam nost sīkākos no vienāda vecuma putniem; tad šķiŗojam tos gaiļus, kam ir izliekti krūšu kauli, pārāk mazas vai par daudz lielas un neglītas sekstes, šaurs kāju stāvoklis. Vaislai nav ieteicams atstāt arī pārāk liela auguma gaiļus, sevišķi smagām sugām kā: Rodailendām, Barneveldēm un Vajandotēm, jo lieli gaiļi parasti ir flegmatiski. Vaislai jāatstāj vidēja, normāla auguma veselīgi, kustīgi un rosīgi gaiļi.

Lūdzu pie galda!

I. ZAULS, mājt. instr.

Pa kreisi — brokastu galds

Apakšā — pusdienu galds

Ikdienas darbi mums vienmēr šķiet ļoti vienkārši. Tik vienkārši, ka par tiem nemaz nav jādomā, tie ir tikai jāpadara. Tā, piemēram, nama mātei ik dienas jārūpējas par savas saimes uzturu, katru dienu trīs vai četras reizes jāliek galdā trauki ar kūpošiem, garšīgiem ēdieniem. Bet kā to darīt? Vai tur kas jājautā? Kas gan neprot uzklāt galdu ēšanas reizēm? Bet kad gaidāmi ciemiņi, tad sākam sevi pārbaudīt, vai tikai viss ir pareizi, ko darām. Un izrādās, ir jāšaubās, kur jābūt dakšiņai, kur nazim, vai glāze liekama pa labi, vai pa kreisi. Tā rodas neskaitāmi jautājumi.

Un tas vairs nav pareizi, ka šādi jautājumi rodas tikai izņēmuma gadījumos. Tad, piesēžoties pie galda, paši rīkojamies neveikli, katru kustību pārdomādami. Taisni ikdienas darbi ir vienmēr jāpadara apzinīgi pareizi, veikli un glīti.

Tādēļ, mazpulku dalībnieces, vingrinaities galda klāšanā iespējami biežāk.

Galdu klājot jārūpējas, lai tas būtu priekšzīmīgi tīrs: labi noberzts koks, spodra vaska drāna vai tīra galda drāna.

Ikdienai vaska drāna ir vispraktiskākā. Galds ir apklāts, un nejauši radušos traipus var viegli nomazgāt. Tā ir iespējams galdu uzturēt vienmēr priekšzīmīgi tīru.

Svinīgākos gadījumos galds ir jāapklāj ar galda drānu. Viszolīdākās ir baltās un pašaustās rakstainās linu galda drānas. Pēdējām raksts sevišķi jauki izceļas, ja balinātie lini ir austi ar nebalinātiem.

Krāsainās segas var lietot ikdienas, viesībās tikai launagu un tautiskiem svētku galdiem. Ar krāsainām segām ir jārīkojas uzmanīgi. Tās ir jāsaskaņo ar traukiem. Pašreiz ir ļoti iecienītas māla servīzes. Šie trauki ir dažādās krāsās, piem. ir zaļas, brūnas, dzeltānas u. c. servīzes. Brūni trauki ļoti labi izskatīsies uz zaļganas segas, un otrādi. Šo segu materiāls var būt kokvilnas vai linu, izņēmuma gadījumos arī vilnas. Smalka porcelāna vai stikla trauki ir jāliek uz smalka auduma galda drānas. Šīs segas arī var būt krāsainas, bet toņi vēlami maigi (gaiši violēti, saulaini dzeltāni, bāli zaļi u. t. l.), pieskaņoti trauku rotājumam.

Cilvēka labsajūtu kā ikdienā tā svētku gadījumos, paceļ piemērota galda dekorācija. Ikdienā galdu rotā daži ziedi vai glīti zariņi, ievietoti zemā vāzē. Uz galda nekādos gadījumos nevar likt augstas vāzes, jo sēdētāji tad nemaz nebauda ziedu vai zaru košumu, bet redz tikai vāzi, vai, ja vāze ir caurspīdīga, augu kātus. Tas, protams, aci neiepriecina. Ziedu pušķis nedrīkst būt arī pārāk liels, jo tad tas aizsegs preti sēdētājus.

Viesus gaidot, galdu dekorē bagātīgāk. Tad var ziedus likt arī tieši uz galda drā-

nas. Tos var sakopot īsākās vai garākās vītnītēs, vai arī mazos pušķīšos pie katra viesa šķīvja. Ja lieto drēbes zalvjetes, tad arī tās var rotāt ar mazu ziedu pušķīti. Tāpat ēdienu traukus tīkami atsvaidzina kāda saļa salātu vai pētersiļu lapa. Vienīgi uz siera un zivju traukiem zaļumus neliek.

Galdu klājot, vispirms sakārto tos traukus, no kuŗiem ēdīs. Ja pasniedz vairākus ēdienus, tad būs arī dažādi trauki. Katrā gadījumā ir viens pamata šķīvis. Pusdienās un viesību vakariņās tas būs lielais lēzenais šķīvis, brokastīs un ikdienas vakariņās brokastu (vidējais lēzenais) šķīvis. No šī pamata šķīvja pa labi liek nazi (ar asmeņa aso pusi pie šķīvja) un pa kreisi dakšiņu ar zaru galiem uz leju. Ja nazim un dakšiņai ir paliktenis, tad abus rīkus liek kopā labajā pusē. Pusdienās virs šķīvja liek kaŗoti ar galu uz leju un rokturi uz labo pusi (ārzemēs liek dakšiņām zarus uz augšu un tāpat kaŗotes ar iedobumu uz leju, bet tā kā, rokā ņemot, šie rīki ir tomēr jāapgriež otrādi, tad tādam klājumam nav loģiska attaisnjouma un pie mums tā nav pieņemts). Maizes šķīvīti liek kreisajā augšas stūrī un glāzi labajā augšas stūrī (skat. zīm.). Zupas šķīvjus saliek kaudzītē nama mātes vietā, jo nama māte zupu iesmeļ un piepildītos šķīvjus pasniedz pārējiem. Saldā ēdiena traukus saliek kaudzē uz kāda blakus galdiņa, un tos izdala tad, kad iepriekšējie trauki novākti.

Brokastu un vakariņu galdā nav vajadzīga ēdamkaŗote un maizes šķīvis, bet tajā vietā nāk klāt kafijas tase vai tējas glāze. Kad pēdējā — tad bieži vien arī ievārījuma trauciņš.

Dzeŗamos traukus liek labās puses augšējā stūrī. Tasītes osiņa jāpagriež pa labi — mazliet slīpi uz leju. Osiņai līdztekus uz apakštasītes liek tējkaŗoti. Kaŗotītes stāvoklis paliek tas pats arī tad, ja galdā būtu likta tējas glāze. Ievārījuma trauciņš liekams pa kreisi augšējā stūrī. Kad minētie trauki sakārtoti, vēl jāpārbauda, vai visi ir taisnā līnijā. Pamata šķīvim ir jābūt līdz galda malai, bet nazim un dakšiņai cm 2 no galda malas. Taisno līniju var labi pārbaudīt, ja skatās no galda gala.

Turpmākais darbs — salikt galdā ēdienus. Kad viesus lūdz pusdienās, tad uz

Vakariņu galds

galda jau jābūt sālij, maizei, aukstiem salātiem un dzērieniem. Kad viesi apsēdušies, tad ienes siltos ēdienus. Pēc sāļā ēdiena novāc visus traukus, tad izdala saldā ēdiena šķīvjus, uzliek piedevas (mērces, cukuru ar kanēli vai t. l.) un visbeidzot saldo ēdienu.

Brokastīs un vakariņās pirms aicināšanas pie galda viss jau ir sakārtots. Kā izņēmums var būt kāds speciāls ēdiens, kas jāpasniedz ļoti karsts. Tad to ienes vajadzīgā brīdī.

Viesību galdus klājot, visbiežāk kļūdās devīgās nama mātes. Galdi iznāk pārkrauti. No šīm lielām ēdienu kaudzēm bieži vien acis nobīstas un ēstgriba pāriet. Līdz ar to cerētais iespaids ir pilnīgi zudis. Uz priekšu liksim galdā tikai tik daudz, cik cilvēks var normāli apēst, un varbūt ar mazu uzviju. Tas būs daudz patīkamāki viesiem, praktiskāki nama mātei un arī galdu tad varēs klāt skaistāk, izceļot savu labo gaumi.

Pusdienām

Citu darbs

Ilo

Pagājusi jaukā vasara. Jau rudens. Dūc kuļammašīnas, smaržo kartupeļu lauki un kritušās lapas. Dārzā nozied asteres, krīt sārtie āboli.

Šīs rudens parādības saistās ar ilgām pēc pārmaiņām, ar tieksmi kautko darīt. Sākas skolas gaitas. Jauns uzvalks, jaunas grāmatas, tīras burtnīcas, sastapšanās ar skolas biedriem, — tās ir lietas, kas piepilda agrīnās rudens dienas.

Jaunie iespaidi atvirza vasaru tālu, tālu. Pa retam atmiņā atmirdz viena otra vasaras gaitu aina, brauktie ceļi, svešie pagalmi, mājas, pilsētiņa, sastaptie ļaudis. Daudz dažādu cilvēku gadījās sastapt. Katrs tie bija savā vietā, savā darbā, veica kautko no tā lielā darba, kas visiem kopā jāveic, lai varētu pastāvēt tauta, valsts. Katra darbs ir vajadzīgs, lai gan ne visu darbi vienādi manāmi. Viens no tādiem darbiem, ko visi redz un kas, laika gaitai spītējot, kalpo cilvēkiem gadu simteņiem ilgi, ir mūŗu cēlāju darbs. Atminies, vasarā tu biji senās pilsdrupās. Vecās sienas tev stāstīja par pagātni, par cīņām gadu simtus atpakaļ. Laiks pagājis, cīņas rimušas, gaŗām staigā citi ļaudis, bet celtnes stāv; cēlāju sen vairs nav, bet viņu darbs dzīvo. Mūŗa ēkas lauku vidū glabājušas auglīgu un neauglīgu gadu ražas. Nosirmojuši ražas vācēji, jauni nākuši viņu vietā, bet mūŗi stāv kā stāvējuši. Vectēvs atved uz skolu mazdēlu. Arī vectēvs kādreiz bija jauns un, skolnieks būdams, skraidīja gar skolas mūŗa ēku. Tagad vectēvs salicis, nosirmojis, bet skolas ēka nav mainījusies.

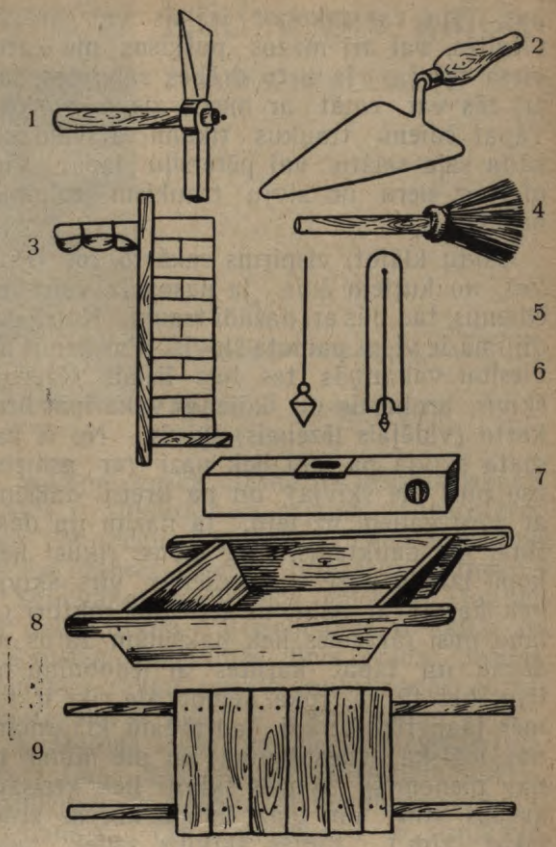

Augšā:

1. veseris, 2. zviedne, 3. kukurene, 4. sarene, pušķis, 5. svariņš, lode, 6. svērtenis, 7. līmeņrādis, 8. javnīca, 9. nestuves

Pa kreisi:

Mūrnieka rokas liek ķieģeli pie ķieģeļa. Ja stiprs būs katrs ķieģelis, stipra būs visa celtne

Centros, pilsētās ceļas jaunas, cietas un izturīgas mūŗa ēkas. Tās patveŗ mūsu laika dzīvi un darbu, tās stāvēs gadu simteņus, liecinās par mūsu dienām, cilvēkiem, mūsu rosību un sasniegumiem.

Mūrnieks

Vīrs, kas darina celtnes, kuŗas stāv gadusimteņiem ilgi, ir mūrnieks. Uz smiltīm nekā stipra un droša dibināt nevar. Tāpēc mūrnieks pamatu („fundamentes") likšanai ar lauzni (stangu), kapli un lāpstu rok grāvi līdz cietam zemes slānim. Izraktajā grāvī viņš liek cietus, lielus laukakmeņus un saista tos ar javu. Java ir ūdenī iejaukts grants un kaļķu vai cementa maisījums. Javu pagatavo ar mūrnieka lāpstu javnīcā (muldā) un ar sviedni (ķelli) iepilda starp akmeņiem un šķembām. Ar laiku java sastingst un saista akmeņus viengabalainā masā-mūrī. Apmēram pusmetru virs zemes pamatu izlīdzina pēc līmeņrāža (vaservaga) vienādā augstumā. Uz pamata ceļ sienu no akmeņiem, plienakmeņiem vai ķieģeļiem. Lai siena iznāktu taisna, stateniska, mūŗus pārbauda ar svariņu (lodi) un svērteni. Logiem un durvīm atstāj piemērota platuma un augstuma ailes, kuŗas pārsedz dzelzs sija vai velve.

Ceļot mūŗus, amatnieks novieto materiālus uz sastatņa (stalažām), ko, darbu beidzot, nojauc. Materiālus parasti nes ar kukureni (buku), ar nestuvēm vai ceļ ar celtni.

Pēdējā laikā sienas ceļ no mākslīgiem akmeņiem — cementa bluķiem ar dobumiem vidū, tāpat māla ķieģeļu vietā sāk lietot cementa un smilšu ķieģeļus. Bieži ceļ sienas arī no betona. Betons ir šķembu, grants, izdegu (šlagas) vai koka skaidu masa, sajaukta ar cementu vai kaļķiem un ūdeni. Šlapjo masu ievieto un sablietē (sastampā) starp dēļu veidņiem (vairogiem). Kad masa sacietē, veidņus noņem.

Glītuma dēļ uzceltai sienai vajadzīga apdare (puce). To panāk, ķieģeļu starpās izvelkot ar īpašu lāpstiņu javu dobu vai izcilu šuvu veidā. Var arī mūŗus apmest ar javu. Apmetuma (puces, „jipsdeķa", „štukatūras") uzsviešanai lieto sviedni un javturi — galdiņu ar rokturi, no kuŗa ņem javu. Apmet arī koka sienas. Lai java pie līdzenā koka turētos, sienu iepriekš apsit ar skaliņiem vai niedrām. Apmetumu nogludina ar koka galdiņu rokturī — gludekli, uzslakot ūdeni ar sareni (pušķi).

Krāsotāja sarene dara stalto celtni acij tīkamu

Pie mūrnieka darbiem pieder arī cementa kāpņu (trepju) mūrēšana, dūmeņu (skursteņu) celšana un vienkāršo krāšņu ierīkošana. Labākās podiņu krāsnis mūrē īpaši mūrnieki — podnieki, jo tas darbs prasa labu ievingrināšanos.

Iekšpuses, bet dažreiz arī ārpuses apmetumu krāso. Parasti to dara īpašs amatnieks — daiļkrāsotājs (mālderis).

Daiļkrāsotājs

Cilvēks, blakus lietderībai, cenšas radīt arī skaistumu, tāpēc namdaŗa un mūrnieka

1. svītrenes, 2. raga sarene, 3. otējamās sarenes, 4. kasīklis, 5. sliepne, 6. matene, 7. suka līmes krāsai, 8. peramā sarene

celtās sienas vēl nokrāso. Krāsa ļoti bieži ir arī sienas aizsargs pret mitrumu, kas veicina koka trūdēšanu. Krāsojot priekšmetu pārklāj ar blīvu slāni, kas sastāv no krāsvielas un saistvielas, piemēram krāseļļas (pernīcas).

Krāsvielas (krāsas) ir dažādās nokrāsās (zieds) — dzeltēna, melna, balta u. t. t. Krāsas iegūst gatavas dabā (krāsainās zemes, māli), vai izgatavo no minerāliem un augu vielām.

Ikdienas dzīvē mums visbiežāk darīšana ar okeri (dzeltēns), krītu, kvēpiem (melns) svina un cinka baltumu, mīniju (sarkans). Krāsvielu sajauc ar krāseļļu, pievienojot klāt sikatīvus — vielas, kas sekmē žūšanu.

Krāsotājs krāsojamo virsmu nolīdzina gludu ar kasīkli, stikla un smilšu papīru, pumiķi (bimšteinu), dobumus piepilda ar tepi (ķiti), bet nelīdzenumus pārklāj ar sliepni (špachtelķiti), lietojot īpašu rīku — sliepni (špachteli).

Šķidro krāsu uztriepj ar lielāku sareni vai mazāku otiņu. Krāsas slānim jābūt plānam, bet krāsošana jāatkārto vairākas reizes. Pirmās reizēs krāsojumu sauc par paotējumu (gruntējumu), to parasti izdara ar lētu, stipru krāsu, piem. ar okeri kokam, mīniju metallam. Krāsojumu var atkārtot tikai tad, kad iepriekšējais pilnīgi nožuvis.

Tagad bieži otēšanas vietā krāsu smidzina (pulverizē) ar sevišķiem aparātiem.

Lakkrāsām piejauktas dažādas spodrinātājas un cietinātājas vielas, kas padara krāsojumu īpatnēji spilgtu.

Līmes krāsām krāseļļas vietā lieto ūdenī šķīdinātu līmi.

Lai krāsojums labi izskatītos, nokrāsām jābūt piemērotām un saskaņotām. Kas derēs vienā vietā, nederēs otrā. Tāpēc arī krāsošana ir amats, kurā vajadzīgas savas zināšanas un ievingrināšanās.

Mazpulka dalībnieka darbs rudenī

Agr. K. ĶIRSIS

Kātram mazpulka dalībniekam pēc notikušāz ražojumu apskates jāpārbauda sava „mazpulka dalībnieka grāmatvedība" un jāizlabo visas kļūdas, kādas aizrādītas apskatē, novērtējot un pārbaudot pagājušās vasaras darbu. **Izlabotās grāmatvedības nākošā sanāksmē jāuzrāda mazpulka vadītājam.** Pēc izlabotiem grāmatvedības datiem jāpārlabo arī dalībnieka darbības pārskats (veidlapa), kas vajadzīgs kopējo mazpulka darbības pārskatu sastādot.

Mazpulka sanāksmē kopēji jāiztirzā grāmatvedībā biežāk sastopamās klūdas un ar vadītāja palīdzību jāatrisina visi grūtāk izprotamie jautājumi, lai pēc pilnīgas grāmatvedības noslēgšanas visiem dalībniekiem tā būtu izprotama un turpmākos gados vairs kļūdas neatkārtotos.

Sanāksmei arī jāpārrunā grāmatvedības

lielā nozīme un nepieciešamība mazpulku darbā. It īpaši rudeņos, ražojumus izvērtējot, pārdodot, ir svarīgi zināt, cik daudz pašam ir izmaksājusi viena vai otra auga ražošana, lai zinātu, par cik var ražu pārdot un lai apzinātos, cik katrā gadījumā pelnī pats ražotājs par savu darbu un pūlēm. Tas panākams tikai ar grāmatvedību. Jo pareizāki un akurātāki būs izdarīti ieraksti grāmatvedībā, jo pašam darba darītājam būs drošāka pašapziņa par savu darbu, par sava darba iznākumu. Bez tam, jo akurātāk un apzinīgāk mazpulka dalībnieks vedīs un noslēgs savu mazā pasākuma grāmatvedību, jo apzinīgāks, krietnāks darbinieks viņš būs vēlākā dzīvē. Pareizi un akurāti katru darbu izpildot, cilvēks pierod pie akurātības, noteiktības un vēlāk tā kļūst viņam nepieciešama un mīļa.

Rudenī mazpulku dalībniekiem jāpārrunā un jāizlemj arī ziemas darbības plāns. Katrā ziņā katram dalībniekam jāapņemas izpildīt arī ziemas laikā kāds uzdevums, kas saistās ar mazpulku darbu.

18 novembris — mūsu valsts dibināšanas svētki nav vairs tālu. Katram jācenšas, lai valsts karogs būtu nevis izlikts pa kādu istabas augšas lodziņu, vai pielikts pie durvīm, bet gan lai tas brīvi plīvotu pāri ēku jumtiem un kokiem, uzvilkts paša gatavotā karoga mastā. Lai viens karogs itkā sasauktos ar kaimiņu karogu un lai paši zemes arāji, tos redzot, sajustu un apzinātos, ka vispāri mūsu zemei augstākā vietā ir mūsu valsts krāsas, un katra pilsoņa lielākais dārgums ir sava valsts.

Rudenī mazpulku dalībniekiem, pārrunājot un izlemjot turpmāko darbu mazpulkā, jāievēro, ka rudens ir visizdevīgākais laiks, lai iesāktu liellopu, cūku un citu dzīvnieku audzēšanu. Audzējamo telīti vislabāk izvēlēties rudenī dzimušo, jo tā parasti spēcīgāku būvi, labāk attīstīta, nekā pavasarī dzimušās. Arī sivēnu un aitiņu audzēšanu ļoti izdevīgi iesākt rudenī. Mazpulku dalībniekiem — dzīvnieku audzētājiem darbs liekas grūtāks, kā mazpulku dalībniekiem — laukkopjiem un sakņkopjiem, tomēr sekmes un panākumi dzīvnieku audzētājiem ir redzamāki, izcilāki. Darbs arī daudz interesantāks, piedzīvojumiem bagātāks, jo vienmēr darīšana ar dzīvu būtni. Ikkatra audzējamā telīte, kumeļš, sivēns vai aitiņa iemīļo mazpulka dalībnieku — savu kopēju un barotāju, kļūst tam uzticama un paklausīga. Daudzreiz dzīvnieks ir daudzsaprotošs sava kopēja draugs, iepriecinātājs un noder par uzticamības un paklausības paraugu. Mazpulku dalībniekiem nav jādomā, kā tas bieži parasts, ka viņa audzējamais kustonis vienmēr pašam jāapkopj un jāpabaro un, ka pārējie mājas ļaudis nemaz nedrīkstētu to ne barot, ne apkopt, bet gan jāuzņemas rūpes par sava dzīvnieka labklājību un jācenšas, pēc iespējas vairāk, būt sava audzējamā kopējam un barotājam, zināt, kā to kopj un baro tani laikā, kad pats personīgi nevar būt klāt.

458. Aizkraukles mazpulka dārzāju pārstrādāšanas kursi

Tādēļ, mazpulku dalībnieki (-ces), it īpaši vecākie un tie, kas jau vairāk gadus mazpulkā darbojušies, izvēlaties kādu mazu, jaunu dzīvnieku un mēģiniet to, pēc mazpulka vadītāja un attiecīgu speciālistu aizrādījumiem, izaudzēt par lielu, saimniecībā lietojamu dzīvnieku, un jūs pārliecināsities, cik daudz jauku un patīkamu brīžu būs jūsu darbā.

Ikkatram dalībniekam jāņem savā audzēšanā, ja ne tīrsugas, tad vismaz krustojuma dzīvnieks.

Mazpulku dalībniekiem, kuru vecāku saimniecībās vēl nebūtu tīrsugas dzīvnieku, vai nu liellopu, zirgu, cūku vai aitu, ieteicams izmantot daudzu lauksaimnieku pretīmnākšanu, apsolot mazpulku dalībniekiem par brīvu savu tīrsugas vaislas kustoņu izmantošanu.

Zemes stumbru ievākšana

R. JAKOBSONS, T. L. M. drogu noliktavas pārzinis

Vārpatu, vārpuzāļu, ciesas zemes stumbri. Rhizoma Graminis.

Vārpata – Agropyrum repens. P. B. visiem labi pazīstama ilggadīga nezāle. Stublājs no 60—125 cm augsts, lapas plakanas, šauras, pārklātas ar asiem sariņiem, kas atrodas uz lapu nerviem. Stiebru galos izveidojas vārpiņas, vārpiņa ziedu laikā gandrīz rombiska, dzeltāni zaļa, vai arī violeta. Ārējā ziedu plēksne bez vai ar īsu akotu. Ziedi sēdoši sakopoti vārpā divās rindās. Zied no jūnija līdz augustam.

Zemes stumbri ļoti gari, zaroti, guloši, sadalīti atsevišķos posmos, kuŗi katrs spējīgi augt, tādēļ ar vārpatu iznīcināšanu tik grūti cīnīties. Zemes stumbri pārklāti ar smalkām piesaknītēm. Zemes stumbri ievācami vēlā rudenī vai agrā pavasarī, vislabāki pie zemes apstrādāšanas darbiem. Dziedniecības nolūkiem lieto tikai svaigos zemes stumbrus, bet ne tos, kas ilgāku laiku stāvējuši virs zemes, saulē iežuvuši, dabūjuši lietu un citādi bojāti; šādi zemes stumbri ir parasti tumšas krāsas un nederīgi. Pēc izrakšanas vai izaršanas zemes stumbri jāatbrīvo no virszemes daļām, tūliņ jānoskalo un jānotīra smalkās piesaknītes un jāžāvē. Smalko saknīšu notīrīšanu, kas prasa daudz darba, dažreiz izdevīgāki izdarīt pēc zemes stumbru izžāvēšanas, tās vienkārši noberžot, vislabāki uz stiepuļu sieta. Labi žāvēti zemes stumbri ir salmu krāsā, dzeltānspīdīgi, līdz 3 mm resni, sīksti. Garša saldi-gļotaina.

Cena par kg Ls 0.60—0.70.

Retēju, retenāju zemes stumbri. Rhizoma Tormentillae.

Retēji — Potenetilla silvestris Necker, ilggadīgi savvaļas augi, no 15—45 cm augsti, ļoti bieži sastopami mežos, pļavās, norās. Stublājs sākumā puscilus, vēlāku stāvus. Stublāja lapas trīszobainas, pretējas, sēdošas. Ziedi pa vienam kātu galos, dzeltāni, pie pamata tumšāki. Zied no maija līdz septembrim.

Vārpata

Retenājs

Saldā paparde

LLK Priekuļu lauksaimniec. vidusskolas kokaudzētava
piedāvā pārdošanai: **Augļu kociņus: ābeles, bumbieres, plūmes un ķiršus — Ogulājus — Košuma kokus un krūmus, ziemciešu puķes u. t. t.**
Tuvākas ziņas cenu rādītājā. Cenu rādītāju, uz pieprasījumu, izsūta par brīvu
Pasta adrese: Priekuļu lauksaimniecības vidusskolai, caur Cēsīm

Zemes stublāji ieapaļi (1—3 cm), vai iegareni, līdz 7 cm, grumbuļaini; tie pārklāti ar smalkām saknītēm. Ārējā krāsa tumši brūngana, iekšpuse iesārti brūna, ar laiku kļūst tumšāka. Zemes stumbri jāievāc rudenī, septembŗa beigās, vai pavasarī, aprīļa beigās un maija sākumā.

Dziedniecības nolūkiem jāievāc tikai jaunie zemes stumbri, bet ne vecie ar melnu vidu. Pēc ievākšanas zemes stumbri jāatbrīvo no virszemes daļām, jānoskalo un jānotīra no smalkām saknītēm un nesagriezti jāžāvē. Garša ļoti rūgta.

Cena par kg Ls 0.80—1.00.

Saldo paparžu zemes stumbri. Rhizoma Polypodii.

Saldā paparde — Polypodium vulgare L., ilggadīgi savvaļas paparžu augi; sastopami samērā reti, klinšainās vietās, sevišķi Gaujas un tās pieteku krastos u. c. Augi ziemojoši, t. i. cauru gadu zaļi, augstums no 10—40 cm. Lapas plūksnoti dalītas, pie pamata platākas, kailas; virspusē tumši zaļas, apakšpusē gaišākas. Rudeņos lapu apakšpusē atrodas sporangiju kaudzīte; tās sakopotas divās rindās gar galveno nervu. Jaunās lapas saldai papardei sagrieztas spirāliski (gliemežveidīgi).

Apakšzemes stumbri guloši, zaroti; uz zemes stumbru augšpuses atrodam divās rindās lapu izaugumu, kuŗu apakšpuse pārklāta ar brūnām iegarenām plēksnītēm, un daudzas sīkās saknītes. Zemes stumbri ievācami rudeņos (sept.); stumbrus ievācot, jāievāc arī saldo paparžu laksti — Herba Polypodii; tie pēc ievākšanas jāžāvē.

Zemes stumbrus pēc ievākšanas atbrīvo no lapām un sīkām saknītēm, skalo un žāvē lēnā siltumā.

Dziedniecības nolūkiem jāievāc jaunie zemes stumbri ar zaļiem vidiem, bet neder vecie ar melniem, izkurtējušiem vidiem. Labai drogai ārējā krāsa tumši brūngana, lūzumā zaļa, garša salda.-

Cena par kg Ls 2.00.

Bez tam pašreiz jāievāc:

	Ls par kg
Paegļu ogas (Fructus Juniperi)	0.70—0.90
Melnos rudzu graudus (Secale cornutum) no labības . . .	5.00
Zemes riekstus (Baletus Cervinus	1.30—1.50
Meža rožu paaugļi bez sēklām (Fructus Cynosbati S. sem.)	2.50—3.00
Saldūdens sūkļi (Spongia fluviatilis)	5.00
Cūkpieņu saknes (Rad. Taraxaci)	0.80—1.00
Skalbju mizotos zemes stumbrus (Rhizoma Calami umdct.) .	0.70—0.80
Noragu saknes (Rad. Pimpinellae)	1.30—1.60
Dadžu saknes (Rad. Bordanae)	0.90—1.10

T. L. M. aptiekas DROGU NOLIKTAVAS
Rigā, Mārstaļu ielā 7, 11. dz. Darba laiks no 9—15. Tālr. 34449
iepērk šādus ārstniecības augus (žāvētus) par sekojošām cenām
Melnos rudzu graudus (Secale cornutum) Ls 4,50—5,00 kg. **Staipekļu sporas** — pulveri (Lycopodium) Ls 3,00—4,00 kg. **Skalbju apakšzemes stumbrus** mizotus (Rhiz. Calami mund.) Ls 0,70—0,80 kg. **Meža rožu augļus bez sēklām** (Fruct. Cynosbati s. sem.) Ls 2,00—3,00 kg. **Balto nātru ziedus** (Flor. Lamii alb.) Ls 7,00—10,00 kg. **Noraga sakne** (Rad. Pimpinellae) Ls 1,30—1,50 kg. **Vārpatu zemes stumbrus** (Rhiz. graminis) Ls 0,70—0,80 kg. **Drogas var iesūtīt arī pa dzelzceļu vai pa pastu.**

Ievāciet koku sēklas!

Inž. mežk. E. BAKŪZIS, LLK mežkopības nozares vadītājs

Septembrī nogatavojas ozola zīles, oša, kļavas, sarkanā un baltā skabarža, pīlādža, baltērkšķa, dzeltēnās akacijas un citu koku un krūmu sēklas. Pēc nogatavošanās tūliņ nobirst ozola zīles, sarkanā skabarža, kļavas, dzeltēnās akacijas sēklas. Oša, baltā skabarža, pīlādža, baltērkšķa sēklas paliek kokā diezgan ilgi un nobirst tikai ziemā. Tādēļ jāsteidz ievākt to koku sēklas, kuŗas tūliņ nobirst, bet nevajaga kavēties ievākt arī pārējās, jo, paliekot ilgi kokā, sēklas zaudē daudz mitruma, un to dīgstība mazinās.

O z o l a zīļu raža šogad laba: zīles katru gadu nepadodas. Sevišķi labi zīļu gadi atkārtojas pie mums pa 7—8 gadiem. Tādēļ sevišķi jāsagatavojas zīļu ievākšanai. Zīles nobirst pēc pirmajām rudens salnām. Pirmās nobirst bojātās zīles. Jāievāc tikai veselās. Zīles jāievāc sausā laikā, tad tās vieglāk apžāvējamas. Labā laikā zīles var žāvēt laukā uz paklājiem 10 cm biezā kārtā. Sliktā laikā jāžāvē kādā labi vēdinātā telpā. Zīles bieži jājauc. Pēc pāris nedēļām zīles apžuvušas un derīgas tālākai uzglabāšanai. Ozola zīles diezgan grūti uzglabājamas — sausā telpā sakalst, mitrā sapel, peles sabojā.

Rudenī izsēt arī nav ieteicams, tās cietīs no mitruma, sala un pelēm. Labākais uzglabāšanas paņēmiens ir sabērt zīles mucā, kuŗā saurbti caurumi. Mucu nogremdē tekošā ūdenī tik dziļi, lai ledū neiesaltu. Muca jānostiprina, lai ledus to neaiznestu. Zīles var sajaukt ar mitrām smiltīm, sabērt kastēs un uzglabāt pagrabā. Var arī izvēlēties sausu smilts uzkalniņu, nolidzināt, noņemt zemsedzi un sabērt zīles 10—15 cm biezā kārtā. Zīles pārsedz ar 20—30 cm biezu lapu kārtu. Lapām uzmet zemi un ziemā vēl sniegu virsū. Lai pasargātos no pelēm un mitruma, ap šādām glabātuvēm aprok grāvi ar taisnām sienām. Ziļu uzglabāšanai vēl daudz citu paņēmienu, bet tie piemēroti lieliem zīļu vairumiem. Pavasarī atlasa bojātās zīles un derīgās izsēj. Diezgan labi var pārbaudīt zīļu labumu, saberot ūdenī. Labās zīles nogrimst, bet sliktās peld pa ūdens virsu. Protams, starp peldētājām ir arī dažas, kas dīgst, bet to ļoti maz.

O š u, k ļ a v u, b a l t o s k a b a r ž u sēklas ievācamas, kāpjot kokos un griežot zariņus ar sēklu ķekariem. Ošu, kļavu un pa daļai arī baltā skabarža sēklas, izsētas pavasarī, dīgst ļoti gausi, lielākā daļa sadīgst tikai pēc gada. Lai tas nenotiktu, jāizdara tā saucamā sēklu stratifikācija, t. i., sēklas jāapstrādā vai jāglabā tā, lai panāktu to drīzu dīgšanu. Tāpēc šīs sēklas sajauc kastēs ar mitru zemi un ierok zemē. Var arī sajaukt ar zemi grāvīšos bez kastēm. Kastes var arī glabāt līdz janvārim kādā telpā, kur zeme mitrumu nezaudē, pēc tam novieto laukā, apliek skujām un samet sniegu virsū. Pavasarī sēklas glabā kādu laiku vēsā pagrabā, tad apžāvē un izsēj. Stratificējamas arī pīlādža, baltērkšķa un citu krāšņuma koku un krūmu sēklas.

S a r k a n ā s k a b a r ž a sēklas ievācamas, uzlasot no zemes. Mūsu parkos augošie skabarži ražo sēklas diezgan labi. Tās uzglabājamas līdzīgi ozola zīlēm.

Oktōbrī nogatavojas priežu, egļu, lapegļu, baltegļu, melnalkšņu, baltalkšņu, liepu, kastaņu u. c. koku un krūmu sēklas.

Priežu un egļu sēklas izbirst ziemas otrajā pusē un pavasaŗa sākumā. Tās parasti ievāc ziemas sākumā, salasot ciekurus no nocirstiem kokiem (par priežu un egļu sēklu vākšanu kādā nākošā rakstā).

Lapegļu, citu svešzemju egļu un priežu sēklu ievākšana izdarāma rudens beigās vai ziemas sākumā, kāpjot augošos kokos un vācot ciekurus. Tos saberˌ maisā, maisus pakaŗ pie griestiem rijā vai pirtī vai citā kādā siltā telpā. Temperātūra nedrīkst pārsniegt 40° C. Maisus šad tad pakrata. Ciekuri atveŗas un sēklas izbirst. Sēklas, beržot rokās, atbrīvo no spārniem. Sēklas izvētī un uzglabā maisos, pakaŗot tos sausā telpā pie griestiem.

Baltegļu sēklas ievācamas jau oktōbrī, jo tās pēc nogatavošanās tūlit izbirst.

Liepu sēklas izbirst ziemā. Tās ievācamas vai nu no zemes, vai kāpjot kokā. Sēklas uzglabājamas līdzīgi ošu, kļavu u. c. sēklām.

Kastaņi uzglabājami kā ozolu zīles un sarkanā skabarža riekstiņi.

Baltalkšņa un melnalkšņa sēklas reti kad ievāc, jo to stādus parasti neaudzē, un sējot alkšņus atjauno ļoti reti. Sēklas var ievākt rudens beigās, kāpjot kokos un griežot zariņus ar sēklu spurdzēm. Tos sasien slotiņās un pakaŗ sausā, vēdināmā telpā uz izvilktām auklām. Daļa sēklu izbirst pašas, pārējās pēc laika izkuļ, beržot rokām. Sēklas uzglabā kastēs, saberˌot 5 cm biezās kārtās starp avižu lapām. Kastes glabā sausā telpā.

Sēklu glabātuve

Apšu un vītolu sēklas nogatavojas **maijā.** To sēklas parasti neievāc. **Jūnijā** nogatavojas gobu un vīksnu sēklas. Tās ievācamas, kāpjot kokos un griežot sēklu zariņus. **Jūlijā** nogatavojas bērzu sēklas, kuŗas arī ievāc, kāpjot kokā. Apšu, vītolu, gobu, vīksnu un bērzu sēklas pēc ievākšanas nekavējoties jāizsēj. Tās ļoti grūti uzglabājamas.

Mazpulku savāktās sēklas izlietojamas mazpulku stādu audzētavām. Kur šādu stādu audzētavu vēl nav, ieteicams griezties pie tuvākā mežziņa ar lūgumu ierādīt zemi. Zemi, dažādus materiālus mazpulku stādu audzētavām Mežu departaments dod par brīvu. Šīm audzētavām jāapgādā ar stādiem nevien mazpulku dalībnieki, bet tām jākļūst arī par rezervēm nākotnes plašajām vajadzībām. Dažos apvidos ozolu, ošu, kļavu, liepu, vīksnu, gobu un citu stādu dabiskās krātuves mežos gandrīz jau izmantotas, stādu audzētavās to arī ļoti maz, bet meža dienās pieprasījums pēc šīm sugām liels. Šīs sugas dod ļoti vērtīgus lietkokus. Katrā saimniecībā vajadzētu būt šādai nepieciešamo lietkoku birzītei. Tādēļ būsim jo cītīgi sēklu ievākšanā un stāsimies pie jaunu audzētavu ierīkošanas. Starp Latvijas laukiem daudz vietu lapu koku birzītēm, eglājiem un priedulājiem. Lai līdzi mums aug arī dzimtenes jaunais mežs!

Vilis Kvālis

Darba dziesma

Roku rokā, darbs lai sokas,
Ejam vienmēr mēs.
Darba straujumā zib rokas
Mums, kā kamenes.

Vai tā kalve ir, kur lemess
Jāizkaļ kāds spožs?
Lai šis kalums reizi zemes
Ciļņus aizskaŗ drošs:

Vai tas vesers ir, kas šķautnes
Akmeņainas šķeļ?
Mūsu rokas tā kā krautnes
Visu augšā ceļ.

Arkls, lāpsta, — zemes iezim,
Mums ir vesers draugs.
Esam modri, katrs iesim
Tur, kur Vadons sauks!

Ērkšķogu slimība — miltrasa

ĒRIKS BRANTS, Brenguļu mazpulka dalībnieks

Ogu loma mājturibā kļuvusi ļoti liela. Ogas svaigā un pārstrādātā veidā ir ieskaitītas veselību stiprinātājos barības līdzekļos. Bet ogu starpā maz minēts ērkšķogu (stiķeņu) vārds. Tas nenozīmē, ka ērkšķogas ir mazvērtīgas, bet šo ogu ir — ļoti maz. Maz viņu ir tadēļ, ka šī kultūra jau ilgus gadus cieš no epidēmijas veidā izplatītas slimības, kas iznīcina ogu ražas un pamazām arī pašu augu.

Šī slimība ir — miltrasa (Sphaerotheca mors uvae). Šīs slimības pirmsākums meklējams Amerikā. Slimība Eiropā „iecelojusi" šādi:

„Kāds krievu muižnieks, kas dzīvojis Maskavas tuvumā, pasūtījis ērkšķogu stādus no Amerikas. Amerikā pirms tam jau sen ērkšķogas slimojušas ar minēto slimību. Eiropā šī slimība nekur nebija ievērota. Visi krievu muižnieka ievestie stādi bijuši slimības varā No Krievijas minētā slimība pārgāja uz Igauniju, Latviju, Lietuvu un tālāk uz Vidus- un Rietumeiropu. Neilgā laikā slimība pārņēma visus Eiropas ērkšķogu dārzus." Mazāk kaitīga sēnīte — Microsphaera grossulariae, kuŗa ierosina miltrasu tikai uz lapām.

Miltrasa tomēr nav tik bīstama, par kādu to agrāk turēja. Viņu ir iespējams apkaŗot.

Slimība sastopama jauniem dzinumiem un ogām. No sākuma izskatās baltas, vēlāk tumši brūnas krāsas, miltrasas veidā.

Slimības cēlonis — jau minētā sēnīte. Slimības pārņemtie dzinumi nokalst, lapas nobirst, uz ogām parādās balts uzpūderējums, kuŗš vēlāk top brūns un biezāks.

Slimības apkaŗošana jāsāk rudenī. Dārzs vispirms iztīrāms no infekcijas perēkļiem. Vecie krūmi, kuŗus slimība pilnīgi pārņēmusi, jānogriež un jāsadedzina. Mazāk saslimušiem augiem nogriež zaru galus, jo tur slimība pārziemo, lai nākošā gadā sāktu savu postītāja darbu. Apgriešanu vēlams atkārtot arī pavasaŗos. Nogrieztie zari, zaru gali un nobirušās lapas jāsavāc un jāsadedzina. Ja to nedara, tad slimība pāriet uz auga veselām daļām un netraucēti izplatās tālāk. Rudenī jāizdara zemes kaļķošana, dodot uz 100 m^2 25 kg dzēsto kaļķi (var dot cukurfabrikās ražoto filtrpreskaļķi).

Ērkšķogu dārzam nevar dot ateju mēslus, un vispār nedot daudz slāpekļa mēslu. Labs mēslojums būtu uz 100 m^2 100 kg kūtsmēslu, 3—4 kg 40% kalijsāls, 5—7 kg tomasmiltu rudenī vai 3—4 kg superfosfāta pavasarī. Slāpekļa virsmēslojums nav vajadzīgs, pietiek ar kūtsmēslos atrodošos slāpekli. Pēc 4—5 gadiem kūtsmēslu deva jāatkārto.

Bezlapu stāvoklī, rudenī pēc lapu nobiršanas un pavasarī pirms plaukšanas, krūmi jāapmiglo ar 5% dzelzsvitriola šķīdumu. Lapu stāvoklī miglošanu turpina ar šādu šķidrumu: uz 100 ltr. ūdens ņem 400 g veļas sodā un 400 g zaļo ziepju. Šos divus pēdējos šķidrumus lieto sausā laikā (lapu stāvoklī) un atkārto ik pēc 2 nedēļām. Ar Bordo un Burgundes šķīdumiem miglošanai nav nekādu panākumu. Vēl labākus panākumus dod šāds šķidrums (kazorāns). Uz 100 litriem ūdens ņem:

500 g veļas sodu,
30 g nātrija arsenātu,
250 g zaļās ziepes,
200 g kazeina,
50 g amonjaka.

Šo šķidrumu lieto lapu stāvoklī.

Amerikā dažas ērkšķogu šķirnes ir uzvarējušas miltu rasu. Arī Eiropā šīs šķirnes izrādījušās izturīgas pret minēto slimību. Pie mums izturīgas ir Amerikas kalnu ērkšķogas un dažas citas šķirnes, kuŗām sīkas ogas un mazas ražas. Ir novērots, ka arī mūsu vietējās ērkšķogu šķirnes kļūst vienmēr izturīgākas pret miltrasu. Tādēļ, jaunie dārzkopji, centīsimies ierobežot ievesto slimību ar audzēšanu un rūpīgu kopšanu un miglošanu. Un kāds pēc padarītā darba būs prieks, ja redzēsim, ka novārtā atstātais ogu krūmiņš zaļos un nesīs bagātas ražas. Tagad — strādāsim!

Mūsu tautas pasakas

O. BĒRZIŅŠ

Pasakas mums ir visiem pazīstamas. Gandrīz ik viens no mums tās būs dzirdējis vai arī pats tās stāstījis, bet tikai retu reizi mēs tām veltījām vairāk uzmanības. Parasti tās uzskatām kā vienkāršu laika kavēkli. Patiesībā tā tas nav. Pasakas, tāpat kā kuŗa katra cita tautas tradicija, nes sev līdz daudz un dažādu liecību par mūsu tautas pagātni. Sevišķā cieņā pasakas, teikas, spoku un vietu nostāsti bija senāk, gaŗajos rudens un ziemas vakaros, kad mājas ļaudis un tuvākie kaimiņi sanāca kopā uz parastiem mājas vakara darbiem — tā saukto vakarēšanu. Te strādājot, ļaudis pārrunāja savas ikdienas rūpes, daudzus un dažādus dzīves novērojumus. Sevišķi čakli un veicīgi stāstītāji bija vecākie ļaudis, kam gaŗajā dzīves ceļā bija sakrājies daudz jo daudz šādu, gan paša piedzīvotu, gan arī savā laikā no iepriekšējām paaudzēm dzirdētu piedzīvojumu. Stāstot bieži vien patiesie piedzīvojumi mainījās ar teikām un pasakām. Pietika kādam no klātesošiem ieminēties par kādu vientuļu meža ceļu, kapsētas vai ezera tuvumu, ko tautā sauc par nelabu vietu, jo te ceļiniekam vai vientuļam gājējam piesitoties vadātājs, kuŗš to maldinot līdz pat pirmajiem gaiļiem, kad viens vai otrs no klausītājiem iesaucās: Nu gluži tāpat kā man! Es arī reiz — — — Un nu iet vaļā gāŗu gaŗā stāstīšana. Klausītājam — sevišķi bērniem — ceļas stāvus vai beidzamais matiņš uz galvas. Jāsaka, ka no šiem „piedzīvojumiem" nu gan lielum lielā daļa bij vēl tagad tautā pazīstami spoku un vietu nostāsti. Bet starp tiem netrūka arī pasaku un teiku.

Tā tas bija senāk, bet arī tagad vienā otrā vietā mums ir daudz vecāku cilvēku, kas veseliem gaŗiem vakariem var šķetināt savu atmiņu un piedzīvojumu kamoliņu. Vajag tikai viņus ierosināt un prast noklausīties.

Tomēr jāsaka, ka vākt un kārtot mūsu tautas pasakas ir daudz grūtāk, kā apstrādat jeb kuŗu katru citu tautas tradiciju nozari, jo te ir bezgala plašs materiālu daudzums un bez tam daudzreiz ir arī grūti izšķirt un noteikt robežu, kur sākas īsta tautas pasaka, kur patiesi atgadījumi vai arī vienkārša fantazija. Pie tam jāņem vērā, ka pasakas nav saistītas ar kādu noteiktu ritmu vai formu, kā tas ir ar tautas dziesmām, kas tām palīdz uzglabāties un negrozītām pāriet no paaudzes uz paaudzi. Bet pasakā kā stāstītājam, tā arī uzrakstītājam ir dota pilnīga brīvība. Tādēļ arī rodas lielais daudzums pasaku un teiku sagrozījumu, valodas labojumu un jaunināju mu. Un daudzreiz šādu pasaku lasot ir grūti pateikt, kāda tā bijusi savā pirmveidā.

Jāsaka, ka šinī ziņā visvairāk grēko uzrakstītāji — mūsu skolu jaunatne. Tiem, noklausoties veca cilvēka stāstījumu, daudz kas izliekas nepieņemams un labojams. Bet, to darot, mēs aizmirstam, ka iznīcinām pašu labāko pasakas daļu — tautas valodu. Tā daudzreiz rodas pasakas, kur kāju aušanas vietā „uzvelk kurpes" vai arī galvas šukāšanas vietā — „Sēd pie spoguļa un ķemmē matus". Pasakas rakstot, mēs nedrīkstam ievest šādus valodas „jauninājumus". un it sevišķi tas jāievēro, rakstot tā sauktās dialektu pasakas, tās jācenšas noklausīt un uzrakstīt pilnīgi tā, kā tās stāsta. Ja šādu pasaku vēl uzraksta ar visiem izrunas sīkumiem, tad tā dod arī mūsu valodniekiem plašu pētīšanas materiālu.

Mūsu tautas pasakām, tāpat kā pārējām tautas tradicijām, nav noteikta autora — individa. Tās tāpat kā tautas dziesmas ir radušās tautā un, uzglabādamās no paaudzes uz paaudzi, nes sev līdz mūsu priekšteču uzskatus par darba un tikuma mīlestību — par to, kā labs darbs un lēnprātība arvienu uzvarēs ļaunumu. Nekāds ļaunums un tumsas spēks neuzvarēs to, kas ies dzīvē ar skaidru sirdi un gaišām domām.

Daudz mūsu tautai ir nācionālu īpatnību un tradiciju. Daudz to ir savākts un uzrakstīts, bet var droši teikt, ka lielākā daļa no tām vēl ir tautā un mūsu pienākums ir tās savākt un uzglabāt nākamām paaudzēm.

Ja mēs pasaku turam par brīvu tautas nostāstu, kas neattiecas uz noteiktu vietu un laiku, tad, turpretim, teika saistās ar noteiktu vietu un laiku. Teika stāsta, ka tādā un tādā vietā un laikā ir noticis tas un tas. Tā tad ar teiku jau top saistīta vēsture, lai gan ari diezgan bieži redzam, ka pasakas pāriet un pārveršas par teikām, vai arī otrādi — teika, kas savos variantos ir pārvērtusies par pasaku, piem. stiprinieks — vienkāršais, skaidrais tautas gara simbolizējums nonāk visādās grūtībās, cīnās ar velnu — tumšo, ļauno spēku. To uzvar un atsvabina gūstā turēto ķēniņa meitu. Bet šī pati pasaka mums visiem ir pazīstama kā teika, tikai te stiprinieks būs Kurbads vai Lāčplēsis. Citā teikā nolaupīta princese — Zemgales ķēniņa meita u. t. t.

Vispāri var droši teikt, ka pasakas un teikas sniedz netikai zinātniekam-pētniekam daudz un dažādu materiālu, tautas novērojumu un uzskatu, bet tās var saistīt ikvienu, kas interesējas par savas tautas pagātni.

Uz I Latvijas daiļamatniecības izstādi

JĒKABS BERĶIS, LAK daiļamatniec. sekc. loc.

Latvijas amatniecības kamera I daiļamatniecības izstādi rīko no 1937. g. 6. februāŗa līdz 7. martam.

Šī izstāde rādīs mums līdzšinējos sasniegumus un nospraudīs ceļu turpmākai mākslas amatniecības attīstībai.

Amatniecība pati par sevi ir prasme no dažādiem materiāliem izgatavot dažādus praktiskas dabas priekšmetus vai darba rīkus. Daiļamatniecība, turpretīm, cenšas šos pašus priekšmetus, bez techniskās apdares, padarīt daiļus un īpatnus ar savu ārējo formu un dekorātivo elementu. Citiem vārdiem sakot, apdvest ar latviskās kultūras garu, — apvienot ar mākslu. Amats top pilnvērtigs un sasniedz savu augstāko kultūras pakāpi tikai tad, ja viņš balstās uz laikmeta zinātni un mākslu. Daiļamats ne vien veido mūsu tuvāko apkārtni un aistētisko gaumi, bet, izaugot no mūsu tautas mākslas senām tradicijām un sekojot laikmeta prasībām, rada stipru tautas gara kultūru un nacionālo mākslu.

Tā kā mazpulku dalībnieku lielā saime ziemas nodarbībā sekmīgi piekopj vairākus amatniecibas un daiļamatniecības veidus, arī tā ar saviem darbiem ir aicināta piedalīties šajā izstādē.

Mazpulcēni, kuŗi jau ir izgatavojuši kādus priekšmetus, kas bez praktiskā mērķa izpauž arī mākslas kultūru, tos uz LLK Mazpulku un jaun. audz. nod. aicinājumu un norādījumiem varēs iesūtīt kameras vadībai. Kas vēl neko nav paspējis izgatavot, bet vēlas piedalīties un cer paspēt, tad šāda iespēja dota ne vēlāk par š. g. oktōbŗa beigām. Tomēr, ja darbus nav iespējams kārtīgi izpildīt un nobeigt, sasteigšana nelīdzēs. Izstādei pieņems tikai augstvērtigus izstrādājumus.

Mazpulku izstrādājumos vispār būtu vēlams, lai dalibnieki, izgatavojot kaut kuŗu priekšmetu, pēc iespējas mēģinātu ietvert tanī savā apkārtnē sastopamo senatnes priekšmetu formu īpatnības un dekorātivo elementu. Šādu īpatnību ietvere darbos skaidrāki izceltu katra novada īpatnības un daiļumu. Visvairāk senu formu atliekas vēl sastopamas lauku sētās Rucavas, Nīcas, Bārtas, Alsungas un Piltenes apkārtnē, mazāk jau Ķoniņu ciemos, izņemot bagātīgi izrotātās dzīvojamo ēku durvis, kas gan ir jaunāku laiku ietekmē. Arī Latgalē vēl var sastapt senus priekšmetus ar daiļām un īpatnām formām. Šīs seno formu īpatnības vislabāki uzglabājušās galdu kājās, krēslos, gultās, pūra lādēs un to kalumos, klētiņu durvīs un sleņģēs.

Šo seno formu laimīga ietvere laikmetigos priekšmetos tiem var piešķirt sava novada raksturu un rādīt mūsu senču mākslas lielo dažādību. Būtu vēlams, lai mazpulcēni vispār savāktu un uzglabātu vēl atlikušos un novārtā pamestos senatnes priekšmetus jaunu formu un stila radīšanai.

Izstādei domātie darbi var būt no koka, metalla, šķiedrvielas, — tekstildarbi, kaula un dzintara izstrādājumi, āda, pinumi, mežģījumi, keramika u. t. t. Vēlamas tāpat piemiņlietiņas, rotaļlietiņas un sporta piederumi.

J. Rudzītis V. Mieriņa M. Zandberga A. Lazdiņa A. Zemīte V. Vērzemniece A. Celms

Slaucēju sacensībās godalgotie mazpulku dalībnieki

Pirmās mazpulku dalībnieku slaucēju sacensības valsts mērogā notika 12. septembrī Rēzeknē, apgabala izstādes laikā. Tanī piedalījās tikai tie mazpulku dalībnieki, kas savos novados ieguvuši augstākās godalgas: kopskaitā 73, no tiem 25 zēni. Sacensības ritēja spraigi, un ikviens skatītājs vēroja un priecājās par jauno slaucēju lielisko darba izpildījumu. Tikai nākošās lielajās sacensībās, kas notiks pēc trim gadiem, gribētos redzēt kuplākā skaitā zēnus.

Augstākās godalgas ieguva:

Rudzītis, Jānis, 20. Stāmerienes mazpulkā — Valsts Prezidenta balvu, rakstāmgalda piederumus.

Mieriņa, Velta, 205. Pušmucovas mazp. — Zemkopības Ministra balvu, sienas pulksteni.

Zandberga, Mirdza, 613. Tukuma mazp. — LLK priekšsēža balvu, kristalla vāzi.

Lazdiņa, Anita, 290. Ceraukstes-Grīķu mazp. — Lietuvas mazpulku balvu, sienas pulksteni.

Zemīte, Aina, 443. Iecavas lopkopīb. mazp. — Ls 40, Zemkopības ministrijas balvu.

Vērzemniece, Velta, 656. Alūksnes ģimnāz. mazp. — Ls 30, Zemkopības ministrijas balvu.

Celms, Aleksandrs, 126. Nurmižu mazp. — kabatas pulksteni, „Latvijas Lloids" balvu.

Pirmās godalgas:

Brenarta, Rita — 295. Seces mazp, Gildevica, Mirdza — 443. Iecavas lopk., Vīksne, Mirdza — 295. Seces, Švagiņa, Hermīne — 99. Sarkaņu, Grundmane, Vilma, — 443, Iecavas lopk. Malcenieks, Miervaldis — 84. Saukas, Rušenieks, Benjamiņš — 279. Līvānu II, Zariņš, Kārlis — 333. Šķibes, Strīķis, Mirdza — 61. Kazdangas, Augusts, Velta, — 567. Liepupes, Bunte, Austra — 329. Tērvetes, Daina, Elza — 231. Rūjienas ģimn. — Zade, Mirdza — 200. Smiltenes, Jērums, Zenta — 11. Valkas rožaudzētāju, Čakanovskis, Ida — 84. Saukas, Pētersone, Silvija — 200. Smiltenes, Apenītis, Aina — 6. Velēnas. Daina, Erika — 239. Kārķu, Poliščuka, Lidija — 609. Ābeļu Salas, Bormanis, Valentīns, — 400. Vecgulbenes.

Otrās godalgas:

Seilis, Valerija — 778. Adamovas „Stars", Lokmanis, Ņina — 674. Ogresgala, Zeidaks, Mirdza — 17. Ivandes-Padūres, Rozentāls, Rasma — 534. Oļu, Āboliņš, Maksis — 12. Valkas dārzkopju, Blumbergs, Velta — 613. Tukuma, Brenarts, Rūta — 295. Seces, Bērziņš, Maija — 394. Bīriņu-Ezerciema, Jansons, Jānis — 195. Krapes, Vilisters, Voldemārs — 239. Kārķu, Čems, Alma — 126. Nurmižu, Gailis, Roberts — 301. Abguldes, Kalderauskis, Gunārs — 443. Iecavas lopkopības, Paegle, Arvids — 2. Umpārtes, Tomsons, Eriks — 230. Kokmuižas, Svots, Rasma — 656. Alūksnes ģ., Sprogis, Marija — 153. Leču, Lielmanis, Marta — 69. Lādes, Bodnieks, Dzidra — 190. Rembates, Rubenis, Jānis — 52. Lizuma, Marcinkevičs, Marija — 104. Dagdas I., Bite, Arija — 88. Mārsnēnu-Startu, Puķe, Arvids — 624. Zvārdes-Ķerkliņu, Orste, Elza — 363. Biržu-Bērzgala, Lūkins, Kārlis — 98. Limbažu, Krievāns, Gunārs — 341. Sesavas, Švarcs, Marta — 261. Laidzes, Zeics, Rolands — 324. Īles.

Trešās godalgas:

Knēža, Milda — 569. Cēsu pag., Viļumsons, Arvids — 1. Ezeres, Biezais, Lauma — 163. Silenieku, Staskevičs, Janina — 350. Sventes, Vagals, Venera — 586. Liepas, Hartmanis, Rita — 217. Pampaļu-Jaunpils, Sprūde, Leontīne — 61. Kazdangas, Sniedze, Tamara — 58. Jaunpils, Grieze, Alberts — 58. Jaunpils, Zommers, Kārlis — 613. Tukuma, Āboliņš, Jānis — 12. Valkas dārzkopju, Bērzlaps, Erika — 240. Trapenes.

Atzinību par centību:

Prekeļu Bronislavai — 442. Laukežu mazp., Kālavu Mētai — 349. Kalkūnes, Šķimelim Leonīdam — 59. Biržu, Tārmanam Antonam — 414. Bebrenes, Bidlavam Stanislavam — 778. Adamovas, Ūķis Zelmai — 217. Pampaļu.

Sacensību dalībnieki saņēma vērtīgas balvas. Balvas ziedojuši: Valsts Prezidents, Zemkopības Ministrs, LLK priekšsēdis, Lietuvas maz-

Mazpulku dalībnieku — slaucēju sacensības Rēzeknē 1. no labās M. Zandberga

Lugu mazpulks Igaunijā ar ciemiņiem no Latvijas

pulki, Latvijas kreditbanka, Zemes banka, Latvijas tautas banka, Latvijas banka, L. P. C. Savienība, Savstarpējā apdrošināšanas centrālā savienība, Centrālā savienība „Konzums", Apdrošināšanas sabiedrība „Latvijas Lloids", „Čīles salpetra" birojs, Agronomu birojs „Slāpeklis", juvelieris Štolcs, Sūkņu būvētava Salgals izstādes rīcības komiteja.

Visiem balvu ziedotājiem LLK izsaka sirsnīgu pateicību.

Latgales apgabala izstādē godalgotie mazpulki. Latgales apgabala izstādē piedalījās pavisam 57 mazpulki un ieguva šādas godalgas:

Pirmās godalgas: 1) **104. Dagdas I.** — Tiesības uz LLK zelta medali. 2) **82. Indras** — Lietuvas mazpulku balvu-albumu. 3) **60. Krustpils** — Ls 40. 4) **744. Piedrujas** — Zemkopības min. I. šķ. atzinības rakstu. 5) **233. Barkavas** — Tiesības uz LLK zelta medali. 6) **561. Brāļu Skrindu** — Tiesības uz LLK zelta medali. 7) **737. Ozolmuižas** — Ls 40. 8) **398. Varakļānu** — Zemkopības min. lielais sudraba medālis. 9) **458. Viļēnu I.** — Tiesības uz LLK zelta medāli. 10) **805. Vipingas** — Ls 40. 11) **556. Zilupes** — Zemkopības min. I. šķ. atzinības rakstu. 12) **765. Jāņa Cimzes** — Tiesības uz LLK zelta medāli.

Otrās godalgas: 1) 462. Poznaņas — Ls 25. 2) 847. Rēzeknes — Zemkopības min. vidējo sudraba medāli. 3) 454. Rēzeknes „Vārpa" — Zemkopības min. vidējo sudraba medāli. 4) 221. Strūžānu-Salas — Ls 25. 5) 559. Vidsmuižas — Ls 25. 6) 903. Ludzas arodsk. — Ls 25. 7) 124. Mērdzenes I. — Zemkopības min. vidējo sudraba medali.

555. Nāvessalas mazpulka dalībnieks O. Liepa ar saviem audzēkņiem

8) 407. Pasienas — Ls 25. 9) 205. Pušmucovas — Ls 25. 10) 215. Rundēnu — Ls 25. 11) 764. Bērtuļu — Ls 25. 12) 379. Bērzpils — Ls 25. 13) 247. Gauru — Zemkop. min. II. šķ. atzinības rakstu. 14) 796. Kareļu — Ls 25. 15) 772. Punduru II. — Ls 25. 16) 86. Purvmalas — Zemkopības min. vidējo sudraba medāli. 17) 192. Puvrmalas „Zelta grauds" — Ls 25. 18) 252. Rugāju — Zemkopības min. vidējo sudraba medāli. 19) 864. Bērzgales — Ls 25. 20) 502. Ārlavas — Ls 25. 21) 43. Aiviekstes — Zemkopības min. vidējo sudraba medali. 22) 132. Kalupes — Ls 25. 23) 106. Kastīru — Ls 25. 24) 743. Liksnas — Ls 25. 25) 279. Līvānu II. — Zemk. min. vidējo sudraba medali. 26) 399. Silaviešu — Ls 25. 27) 182. Skaistas — Ls 25. 28) 778. Adamovas „Stars" — Zemk. min. vidējo sudraba medali. 29) 266. Gaigalovas — Ls 25. 30) 760. Kalnāju — Ls 25. 31) 762, Mežvidu II — Ls 25.

Trešās godalgas: 1) 504. Jersikas — Ls 15. 2) 191. Ungurmuižas — Ls 15. 3) 771. Baltinavas — Ls 15. 4) 208. Silajāņu — Zemk. min. mazo sudraba medali. 5) 418. Nirzas — Ls 15. 6) 560. Pildas — Ls 15. 7) 209. Pokuminas — Zemk. min. mazo sudraba medāli. 8) 187. Runtortas — Zemk. min. mazo sudraba medali. 9) 263. Augšpils — Ls 15. 10) 742. Liepnas — Ls 15. 11) 768. Linavas — Ls 15. 12) 735. Ozolkalna — Ls 15. 13) 249. Vedeniešu — Ls 15. 14) 740. Viļakas-Slabadas — Ls 15.

Jelgavas novada mazpulku vadītāju, palīgu un sekcijas vadītāju apspriede notiks š. g. 19. okt. plkst. 18. Jelgavā, Latviešu Biedrības namā.

Rūjienas rajona izstādē piedalījās 10 mazpulki ar zēnu un meiteņu rokdarbiem, konserviem, un laukaugu ražojumiem. Pirmās godalgas ieguva: 231. Rūjienas ģimnazijas mazpulks; 393. Rūjienas draudžu mazpulks; 80. Rūjienas mazpulks un 690. Ipiķu mazpulks.

Telītes bija izstādījuši 690. Ipiķu un 80. Rūjienas mazpulka dalībnieki, par ko saņēma I un II godalgas.

214. Rūjienas-Rāmnieku mazpulka dalībnieki par labi koptām Barneveldes sugas vistām saņēma pirmo godalgu, bet 80. Rūjienas mazpulks par Minorkām II. godalgu.

Slaucēju sacensībās piedalījās 15 mazpulka dalībnieki. Pirmās godalgas ieguva: M. Švalbe, 231. Rūjienas ģimn. mazp., L. Eglīte — 214. Rūjienas-Rāmnieku mazp. un L. Svīķis — 214. Rūjienas-Rāmnieku mazp.

Ļoti liels prieks mazpulku dalībniekiem bija lopaudzētāju saimes atbalsts. Vairāki audzētāji ziedoja telītes mazpulku un slaucēju balvām.

Bārtas rajona izstādē pirmo godalgu par meiteņu un zēnu rokdarbiem piešķīra 105. Bārtas mazpulkam. Otrās godalgas Rucavas, Purmsātu un Kaletu mazpulkam.

Bārtas mazpulka lopkopības grupa reprezentējās ar sugas telītēm. Pēdējo rūpīgā kopšana un ēdināšana liecināja, ka jaunie lopu audzētāji darbu izprot un nodotas ar sirsnību. Par darbu gandrīz visi izstādītāji saņēma pirmās godalgas.

Jāpiezīmē, ka Bārtas mazpulka lopkopības grupa ir pirmā Kurzemē. Grupu vada Bārtas lopkopības pārr. biedrības pārr. L. Misiņa.

Slaucēju sacensībās pirmās godalgas izpelnījās: Anna Lūkasis un Otilija Strolis — 385. Dunikas mazpulkā, Artūrs Leja — 105. Bārtas, Olga Ziņģis — 840. Otaņķu mazpulkā. 42. Kaletu mazpulka putnkopju grupa rādīja Rodailendas un Leghornas sugas jaunputnus, saņemot pirmās un otrās godalgas.

Ir patiesi patīkama parādība, ka šinī vasarā mazpulku dalībnieki jo kuplā skaitā piedalījās izstādēs ar sugas putniem. Putnkopība ir viena no vispiemērotākām nozarēm mazpulku dalībniekiem, kas nodomājuši strādāt ar dzīvniekiem, jo darbs ir interesants, neprasa daudz līdzekļu darba sākšanai un dod tekošus ienākumus cauru gadu. Pie pašreizējām putnkopības ražojumu tirgus cenām šī nozare it labi atmaksājas.

Talsu-Ventspils novada mazpulki Ventspils izstādē. LLK rajona lauks. izstādē Ventspilī 16. un 17. aug. ar eksponātiem piedalījās 20 Talsu-Ventspils, 1 Liepājas (615. Sārnates), 1 Rīgas pilsētas (403. Jāņavārtu) un 1 Gulbenes novada (71. Alsviķu) mazpulks. Par izstādījumiem piespriestas godalgas — 5 naudas balvas un atzinības raksti.

1. godalgas ieguva: 527. Ķesterciema, 540. Engures, 372. Mērsraga, 71. Alsviķu, 396. Virbu, 808. Puzes II, 238. Ugāles, 101. Rendas, 403. Jāņuvārtu, 812. Ventspils I., 153. Leču, 456. Stendes, 256. Dundagas, 19. Ārlavas-Popervāles, 134. Zūru un 122. Vārves mazpulks par dzintara izstrādājumiem, rokdarbiem, ādas darbiem, biškopības ražojumiem, pļavu kultūrzāļu un augšņu kollekciju un amatniecības darba paraugiem. Izstādes laikā rīkotās vispārējās slaucēju sacensībās piedalījās 6 mazpulku dalībnieces.

Latvju mazpulka svētki Igaunijā

Lauru kolōnijā, Igaunijā, dzīvo vairāki tūkstoši latviešu, kas tur apmetušies apmēram pirms astoņdesmit gadiem, nākdami no Smiltenes, Valmieras, Piebalgas un citiem Vidzemes apgabaliem.

Mazpulku kustības lielais uzplaukums radījis atbalsi arī svešumā esošo latvju zēnu un meiteņu vidū. Tādā kārtā, uz enerģiskās agr. A. Pāvuļs jaunkundzes ierosinājumu — šī gada pavasarī nodibinājies 226. Luģu latviešu mazpulks Igaunijā. Sākumā sabiedrība uz jauno mazpulku skatījusies ar diezgan lielām šaubām un neuzticību, jo, kā to rāda samērā nelielais mazpulka reģistrācijas numurs, šī organizācija vispār Igaunijā nav tik populāra, kā pie mums. Tagad mazpulkā jau esot 21 dalībnieks, kas savu darbu veicot ar lielu prieku un sajūsmu, kaut arī jāpārvar diezgan lielas grūtības, piemēram, uz sanāksmēm ierodoties, jāmēro tāls ceļš, trūkst vajadzīgās literātūras un t. t. Ar lielu interesi Luģu mazpulka dalībnieki tādēļ lasot mūsu žurnālu un labi atceras visu, kas tur rakstīts.

27. septembrī mazpulks bija rīkojis savu pirmo ražojumu apskati. Lauru kolōnijā mazpulka svētki sākās ar dievkalpojumu Lauru baznīcā, kuŗā bija ieradušies ļoti daudzi no vietējiem latviešiem. Skaisto dievnamu kolōnijas latvieši cēluši pa lielākai daļai tikai ar saviem līdzekļiem. Dievkalpojumā, kas notika tikai latviešu valodā, piedalījās viesis — māc. A. Lūsis no Latv. Lauksaimn. Kameras un vietējais mācītājs T. Bušmanis. Skaisti vairākas dziesmas nodziedāja Luģu mazpulka koris.

75. Allažu mazpulka ekskursija Buses pilskalnā

Pēc dievkalpojuma notika mazpulka ražojumu apskate, izstādītāju godalgošana un mazpulku dalībnieku priekšnesumi. Apskati atklāja Pečoru rajona agronoms Isakovs.

Pirmās godalgas apskatē ieguva šādi Luģu mazpulka dalībnieki — Erna Kiili, Leonora Baķis, Elza Lasmanis, Jēkabs Lasmanis, Austra Mangulis, Vold. Meneka, Anna Mazpurans un Mārtiņš Bērziņš.

Mazpulka dalībnieki galvenā kārtā bija izstādījuši dārzājus un ziemas rokdarbus. Latvijas viesi šķiroties saņēma skaistas dāvanas.

Par sekmīgu darbu mazpulkā jāizsaka atzinība enerģiskai agr. A. Pāvuls jaunkundzei, kas šo mazpulku nodibinājusi un par vadītāju ievēlēta uz 3 gadiem. Centīgi un neatlaidīgi strādājot, Luģu mazpulks nākotnē atnestu lielu svētību visai Lauru latviešu kolōnijai. —is.

Mazpulki meža dienās

Š. g. pavasarī piedalījušies meža dienās 1772 vietās 18.047 mazpulku dalībnieki un iestādījuši 136.504 kokus, 8296 krūmus, ierīkojuši 75 dzīvžogus 12.675 m garumā, apmežojuši 27,97 ha nederīgu zemju, ierīkojuši 10 kokaudzētavas un 72 ziemciešu puķu un krāšņuma krūmu audzētavas.

Mazpulku dalībnieku pienākums ir vēl šoruden visus stādījumus apskatīt un apkopt. Vēl pirms lapu galīgās nobiršanas jāizņem iznīkušie kociņi un to vietā iestādāmi jauni, augtspējīgi. (Skat. brošūru „Techniski norādījumi koku stādīšanai".) Stādāmo stādu izrakšana un iestādīšana jāizdara pēc lapu dzeltēšanas. Tos, tāpat kā pavasara meža dienu laikā, izsniegs virsmežniecības. Lai sagatavotos nākamā pavasara meža dienām, jau šoruden vēlams stāties pie sējumu sagatavošanas

Lai mazpulku dalībniekiem meža dienu laikā netrūktu stādāmā materiāla, vēlams ierikot mazpulku stādu audzētavas — koku skolas, kuŗu ierīkošanu atbalsta arī vietējie virsmežziņi un mežziņi.

PAZIŅOJUMI

● **Mazpulku darbības pārskats par 1935. gadu uz piesūtītām veidlapām jāsastāda divos eksemp āros. Viens eksemplārs līdz š. g. 1. decembrim jāiesūta sava novada mazpulku inspektoram, bet otrs paliek mazpulka aktīs.**

● **Mazpulku dalībniekiem,** kam ražojumu apskatēs „grāmatvedība" nebija pilnīgi noslēgta vai arī ierakstījumos un aprēķinos bija kļūdas, **„grāmatvedība" jāsakārto, pilnīgi jānoslēdz pēc dotajiem aizrādījumiem un jāuzrāda mazpulka vadītājam.**

● T. L. M. drogu noliktava, Rīgā, Marstaļu ielā 7 atgādina mazpulkiem iesūtīt tikai labas drogas, sevišķi kumelīšu ziedus. Ja kumelīšu ziedi ir apšaubāma labuma, tad ieteicams piesūtīt nelielu paraugu noliktavai, paziņojot, cik lieli krājumi ziedu pārdodami. Drogu noliktava tos iepirks vēlāk, par ko katram paziņos.

● **Liepājas** novada mazpulku inspektors agr. **K. Zītars** savu vietu atstājis š. g. 15. augustā un viņa vietā iecelts par inspektora v. i. agr. **A. Grīnbergs,** kas sastopams, Liepājā, Raiņa ielā 2, tālr. 448.

● Karaspēka daļas par turpmāk iepērkamiem lauku ražojumiem maksās mazpulkiem šādas cenas, latos par kvintālu: par kartupeļiem — 4,25, kāļiem un bietēm — 6,—, svaigiem kāpostiem — 6,—, burkāniem — 7,— un svaigiem sīpoliem — 30,—.

● 186. Vatrānes mazpulks, uz pašu vēlēšanos, pārdēvēts par **186. Kastrānes mazpulku.**

● 392. Alūksnes-Glīcka mazpulks, uz pašu vēlēšanos, pārdēvēts par **392. Alūksnes pilsētas mazpulku.**

● 477. Rogovkas mazpulks, uz pašu vēlēšanos, pārdēvēts par **477. Nautrēnu mazpulku.**

● 585. Renčciema mazpulks, uz pašu vēlēšanos, pārdēvēts par **585. Stendes II mazpulku.**

● 673. Rīgas pils. 20. pamatskolas mazpulks, uz pašu vēlēšanos, pārdēvēts par **673. Rīgas-Merķeļa mazpulku.**

● 677. Rīgas pils. 19. pamatskolas mazpulks, uz pašu vēlēšanos, pārdēvēts par **677. Rīgas-Saulieša mazpulku.**

● Žurnāls „Vadītājs" visiem mazpulku vadītājiem tiek piesūtīts par brīvu. Tiem vadītājiem, kas ir iesūtījuši abonēšanas naudu, tā ieskaitīta viņu mazpulka rēķinam par labu.

● **Mazpulkiem, kas vēlas piedalīties I Latvijas daiļamatniecības** izstādē ar saviem apstrādājumiem, **jāpaziņo** izstādāmo priekšmetu apraksts un daudzums **LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai līdz š. g. 1. decembrim.**

● Visiem mazpulku sarīkojumiem, kuŗu programmas izpildīšanā piedalās skolnieki, jaunāki par 16 g. jāizprasa atļauja turienes skolu inspektoram, iesūtot viņam sarīkojuma programmu un lūdzot viņa gādību par atļaujas dabūšanu no Ie. M. preses un biedrību nodaļas. Katra sarīkojuma programma jāpaziņo arī sava novada mazpulku inspektoram.

● **„Mazpulka dalībnieka vadonis biškopībā",** kas nepieciešams katram biškopim, par Ls 0,50 eks. dabūjams „Mazpulka" ekspedīcijā, Rīgā, Baznīcas ielā 4-a.

● Mazpulkiem, kam vēl nebūtu karogu pārvalku, uzdodam tos izgatavot līdz 1937. g. 1. janvārim pēc „Mazpulka" 9. nr. 411. lappusē ievietotā apraksta.

● Mazpulkiem, kas vēlas nodot cigoriņus Intendantūras galvenai pārtikas noliktavai, **lūdzam noteikti ievērot š. g. 7. „Mazpulka" numura paziņojumus.**

LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa

Instrukcija mazpulka dalībnieka nozīmes iegūšanai

I Mazpulka dalībnieka nozīmes iegādei un nēsāšanai izprasāma vietējā mazpulka vadītāja rakstiska atļauja, kas, nozīmi iegādājoties, uzrādāma Lauksaimniecības kamerā, mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļā.

II. Mazpulka dalībnieka nozīmi pasniedz:

a) mazpulka svētku gadījumā Lauksaimniecības kameras mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas darbinieki vai cita kāda kameras pilnvarota persona.

b) parastās sanāksmēs to izdara mazpulka vadītājs, iepriekš sakot šim gadījumam piemērotu svinīgu uzrunu.

III. Tiesība iegādāties un nēsāt mazpulka dalībnieka nozīmi un formas tērpu piešķirama tikai tādiem mazpulka dalībniekiem, kas:

a) vismaz 3 mēnešus skaitās mazpulkā, un

b) šai laikā sekmīgi izpildījuši visus mazpulka dalībnieka pienākumus.

IV. Katram mazpulka dalībniekam, kas vēlas iegūt nozīmi, jāzina:

1. Kad dibināta Latvijas valsts? (18. novembrī 1918. gadā).
2. Kas ir neatkarīgās Latvijas valsts pirmais ministru prezidents? (— Kārlis Ulmanis).
3. Kādi ir Latvijas ievērojamākie kara vadoņi — atbrīvošanas ciņu dalībnieki? (— pulkv. O. Kalpaks, ģen. J. Balodis un ģen. K. Berķis).
4. Kas ir 15. maijs 1934. g.? (— 15. maijā 1934. g. notika Latvijas valsts atdzimšana un atjaunošana. Ministru Prezidents Dr. Kārlis Ulmanis, kopā ar ģenerāli Jāni Balodi, atlaida Saeimu, kurā politiskās partijas bija uzsākušas savstarpēju apkaŗošanos un vairs nevarēja strādāt raženu darbu. Piecpadsmitā maija pārmaiņas ar sajūsmu apsveica visa tauta, kas atkal tika apvienota, izbeidzot naidu un šķelšanos).
5. Kas ir tagadējais Valsts un Ministru Prezidents? (— Dr. K. Ulmanis), Kara ministrs (ģen. J. Balodis), Zemkopības ministrs (J. Birznieks) un Izglītības ministrs (prof. A. Tentelis).
6. Latvijas himna un Dziesma brīvai Latvijai.
7. Latvijas karoga krāsas un samēri? (Sarkan-balt-sarkans). Gaŗuma un platuma attiecības metros: 2 : 1; krāsu iedalījums 2 : 1 : 2).
8. Kas ir pirmais mazpulku kustības propagandētājs Latvijā? (Tagadējais Valsts un Ministru Prezidents Dr. K. Ulmanis, kas jau pirms pasaules kaŗa ieteica nodibināt lauku jaunatnes pulciņus).
9. Kad un kur dibināts pirmais mazpulks? (1929. g. 8. novembrī Ezerē, Kurzemē).
10. Cik Latvijā ir mazpulku? (— 1936. g. sākumā to skaits sniedzās pāri par 900).
11. Kas pārzina un saskaņo visu mazpulku darbību Latvijā? (— Latvijas Lauksaimniecības kamera, īpaši kameras mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa).
12. Kā sauc mazpulku organizācijas augstākos vadītājus un vietējā novada mazpulku inspektoru?
    1) Latvijas mazpulku virsvadonis — Valsts Prezidents **Dr. Kārlis Ulmanis.**
    2) Latvijas mazpulku vadītājs — R. Dzērve, Latv. Lauks. Kameras priekšsēdētājs.
    3) Latvijas mazpulku priekšnieks — agr. J. Andersons, LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas vadītājs.
    4) Latvijas mazpulku pārzinis — agr. K. Ķirsis, LLK mazpulku nozares vadītājs
    5) Vietējā novada mazpulku inspektors.
13. Mazpulka dalībnieka svinīgais solījums, (skat. „Mazpulku iekārtas un darbības noteikumi").
14. Mazpulka karoga krāsas, izskats un samēri (skat. „Mazpulku iekārtas un darbības noteikumi").
15. Mazpulka dalībnieka krūšu nozīme un tanī izteiktie simboli. (Četras āboliņa lapiņas seniem latviešiem bija laimes zīme. Tās, saskaņā ar mazpulku dalībnieka svinīgā solījuma tekstu, nozīmē: 1 prātu, 2 sirdi, 3 rokas un 4 veselību, ko mazpulku dalībnieks solās ziedot savai tautai un valstij).
16. Formas tērpa izskats un pakāpju atšķirības (pēc formas tērpa apraksta, kas tiks publicēts mēnešrakstā „Mazpulks").
17. Pieklājības un ierindas pamatelementi, uzvešanās un sasveicināšanās formas tērpā.
    1) Kā mazpulka dalībniekiem jāuzvedas mājās, skolā un sabiedrībā.
    2) Kā formas tērpā izdara sasveicināšanos.
    3) Kā nostāties ,sekojot komandas „mierā" aicinājumam u. t. t.
18. Sava pagasta (pilsētas) ievērojamākās vietas un lielāko satiksmes ceļu tuvākais un tālākais mērķis.

V. Mazpulka vadītājiem, izdarot pārbaudi, sekmes vērtējot, jāņem vērā mazpulka dalībnieka vecums un izglītība. Vecākiem mazpulka dalībniekiem, kas skolā mantojuši plašākas zināšanas, mazpulka vadītājs var prasīt arī tādus jautājumus, kas papildina augšā minētos, saistās ar novērojumiem darbā, plašākām vēsturiskām, sabiedriskām un lietiškām zināšanām, darbu un darba higiēnu un t. t.

VI. Šie noteikumi stājās spēkā 1936. g. 1. augustā.

Frīdis Loze un Jānis Biete Pļaujas svētkos

Pļaujassvētku uztraukums
abus draugus pārņemt sācis,
teic tie — jāpasteidzas mums
pirms no Rīgas vilciens nācis.

Ak tu traks, cik daudz te ļaužu
sabraukuši vienu viet.
Es tev pazust neatļaušu
Frīdi — turi roku ciet.

Nu tad sveiki — gaidāt mājās
mūs no svētkiem pārbraucot!
Lai jums abiem labi klājas
tautas svētkos līgsmojot.

Brīnoties drīz paiet diena
pienāk vakars un tad, lūk,
tur, kur melna debess siena,
raķetes kā zibens jūk.

Atbraukuši izstādē
zēni tūdaļ uzmeklē
novietni un piesakās
tur, kā darīt pienākas.

Redzēto kad zēni stāsta,
galva tiem kā vārīts kālis
kūp, kad viņi ļaudīm klāsta
kā tur bijis, kā tur gājis.

Taupīgā nama māte.

Jauna kundze ieiet veikalā.

— Es vēlētos termometru!

— Reomīra vai Celsija?

— Kāda starpība?

— Pēc Celsija termometra ūdens vārās pie 100°, bet pēc Reomīra — pie 80° — viņai paskaidro.

— Ah, ja tā, tad katrā ziņā lūdzu Reomira termometru, tas taču nesalīdzināmi praktiskāks.

Rātnais Jancis.

„Vai tu skolā esi uzmanīgs, Jancīt?"

„Jā."

„Ko tu tur dari?

„Es uzmanu, ka skolotājs mani nepiekļer pie nedarbiem."

Jānīša lūgums.

— Māmiņ, vai, caur tavām brillēm skatoties, priekšmeti palielinās?

— Jā, dēliņ!

— Tad lai tētiņš man nogriež gabaliņu tortes.

Mazais gudrinieks.

— Tēt, vai, saldumus ēdot, var atradināties no smēķēšanas?

— Droši vien!

— Labi, tēt. Bet kā tu domā, ja nu mazam zēnam dotu katru dienu labi daudz saldumu, varbūt, ka tad viņš nekad nepieradinātos smēķēt?

Atlēta dēla priekšrocība.

— Man nav jābaidās mājās pārnest sliktu apliecību — Laimons lielās. — Mans tēvs ir atlēts!

— Un kas tad par to?

— Viņš ir briesmīgi stiprs un tamdēļ neuzdrošinās mani pērt!

Bez draugiem.

— Kārlīt, kā tas nākas, ka tev nav neviena drauga skolā?

— Tas nemaz citādi nevar būt! Tos, kuŗi mani piekauj, es nevaru ieredzēt, bet tie, kuŗus es piekauju, atkal nevar ieredzēt mani!

Negaidīts rezultāts.

— Ārsts licis mazajam Ludim pēc katras maltītes apēst vienu apelsīnu!

— Nu, kāds rezultāts?

— Tagad puika ēd astoņas reizes dienā!

Ģeografija.

Tēvs: „Puika, atkal jau tu skolā sēdēji pēc stundām! Kāpēc tas notika?"

Zēns, šņukstēdams: „Tāpēc, tāpēc, ka nevarēju pateikt, kur atrodas Gibraltars."

Tēvs, lāga nesapratis: „Ekur dumjš puika! Nezina, kur altārs atrodas! Nu, kur nu gan citur kā turpat, kur citi altāri — baznīcā!"

Lieldienu zaķis.

— Ko jūs te, bērni, nolikuši uz krēsla skaisto šokolādes Lieldienu zaķi! Tā vēl kāds var uzsēsties — saka māte.

— To tik mēs arī gaidām. Tad mēs drīkstēsim to tūliņ apēst! — bērni priecīgi atbild.

Centīgais dēls.

— Tu, tēt, apsolīji man dāvāt 10 latus, ja es izturēšu eksamenus un tikšu pārcelts uz nākošo klasi.

— Jā, to es tev solīju.

— Nu tad apsveicu! Tu, tēt, tagad esi laimējis 10 latus.

Stingra audzināšana.

Tēvs, iziedams no mājām, pieteicis savam dēlēnam, lai tas nespeŗot nevienu soli pa durvju slieksni pāri. Tēvs, mājās pārnācis, redz, ka zēns skraida pa pagalmu.

— Ko es tev teicu aiziedams?

— Es negāju pa durvīm, bet pa logu!

Zēna negals.

— Vai jūs ziniet, kur jūsu puika vienmēr saplēš savas jaunās bikses?

— Nu?

— Manā dārzā pār sētu kāpjot un ābolus zogot!

— Ak, tu pagāns! Vai tad šis nevarēja uzvilkt vecās!

Skolotāju ievērībai!

Skolas audzēkņu galvas segas — **cepures** pēc Izgl. ministrijas apstiprināta parauga

Piesūta uz vietām. Mazpulkiem formas piederumi, cepures, bikses, jaunās blūzes u.t.t.

latviešu firmā **„TAUPĪBA" RĪGĀ, Marijas ielā 2-b** (stac. pasažā), tēl. 32319

Pasūtot vairumā — liels rabats

Jautājumi:

I. Ar kādiem augiem, augu lapām, ziediem, koku mizām un saknēm senāk krāsoja dzijas un audumus? Kad jālasa augi un citas krāsojamas vielas? Cik daudz augu, lapu, ziedu vai mizu lika uz vienu krāsojumu? (Piem. uz viena spaiņa tilpuma. Cik saujas apm.?) Kā sagatavo krāsošanai augus, vai tos kaltē, kad un kā? (Ēnā vai saulē?) Kādus augus un mizas lieto svaigus? Kā sagatavo dzijas. (Iepriekš mērcē un sutina?) Ko liek klāt krāsojumam, lai krāsa būtu spilgtāka un izturīgāka? (Alaunu, dzelzs vitriolu u. t. t.)? Ar ko krāsoja sarkanu un zilu. Ar ko var nokrāsot melnu un dzeltānu? Cik daudz jāliek uz spaiņa tilpuma kodinātāja? (Apm. vienu naža galu vai tējkaroti?) Vai dzijas iepriekš mērcē kodinātājā, vai arī to liek klāt pie savārītā šķidruma?

II. Kā senāk balināja audeklus? (Lika stiprā sārmā, pēc tam izklāja zālē.) Cik ilgi audeklu turēja izklātu? Vai to mērcēja vairākas reizes? Kad audekls vislabāk balojas? Vai izklātu audeklu arī apslaka? Ar ko apslaka? Ko šuva no balināta audekla? Vai visus audeklus balināja?

III. Kā senāk dalīja līgavas pūru? Ko deva katram jaunajam radam? (Kreklus, dvieļus, cimdus, zeķes u. t. t.). Kādas tautas dziesmas ziniet par pūra dalīšanu?

Bez tam redakcija uzaicina visus mazpulku dalībniekus iesūtīt atbildes arī uz 7., 8. un 9. Nr. ievietotiem jautājumiem. Aprunājaties ar savas apkārtnes vecākajiem ļaudīm. Tuvāki norādījumi 8. Nr. rakstā „Kā es vākšu tautas tradicijas".

Šoreiz balvas piešķirtas šādiem mazpulku dalībniekiem:

Arnoldam Auziņam, 473. Augšgaujas mazpulkā (Par vispareizākām ziņām 106 pasaku, vietu nostāstu un spoku stāstu varianti). 2 eks. grāmatas.

Arvīdam Kasandrim, 127. Seces-Sērenes mazpulkā (134 varianti) 1 eks. „Latvijas karoga vēsture".

Jānim Kumpim, 61. Kazdangas lauks. vidusskolas mazpulkā (128 varianti) 1 eks. „Jaunatnei".

Saturs:

	Lpp.
Tev mūžam dzīvot, Latvija Agr. J. Andersons.	433
Lai nekad nebeigtos garīgā trauksme. A. R.	436
Salnas mēnesī	439
Reinītis. Fr. Jansons	440
Par tēvu zemi. J. Baltiņš	443
Austrijā un Čechoslavākijā. A. Lūsis	448
Saules kaujas piemiņai. A. Brocis	451
Vai mūsu sētā jau plivo karogs mastā. B. Radziņš	454
Rudens darbi putnkopībā. H. Veldre	456
Lūdzu pie galda! J. Zauls	460
Citu darbs. Ilo	462
Mazpulka dalībnieka darbs rudenī. Agr. K. Ķirsis	464
Zemes stumbru ievākšana. R. Jākobsons	466
Ievāciet koku sēklas. Inž.-mežk. E. Bakūzis	468
Ērkšķogu slimība — miltrasa. E. Brants	470
Mūsu tautas pasakas. O. Bērziņš	471
Uz I Latvijas daiļamatniecības izstādi. J. Berķis	472
Mazpulku dzīve	473
Paziņojumi	476
Instrukcija mazpulka dalībnieka nozīmes iegūšanai	477
Frīdis Loze un Jānis Biete Pļaujas svētkos	478
Joki	479
Jautājumi un atbildes	480

Izdev.: Latvijas Lauksaimniecības kamera. Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.

Ar laikā aplikšām

Kāpuru līmes „Höchst"

jostām pilnīgi var izsargāties no

salnas tauriņu boļājumiem.

Jostas ar **speciālu līmi** noķeŗ šos kukaiņus.

Dabūjamas:

LLK augu aizsardzības līdzekļu apgādā, Centr. Sav. „Konzums", lauks. pieder. veikalos, drogu tirgot. u. t. t.

L. Audze gr. sp. Rīgā, Baznīcas ielā 4-a (LLK gr. sp. nomnieks) 1667 Šis numurs iespiests 24.000 eks.

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rigā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227.

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tālr. 27629.

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes.

Apavu nams „ALMA",

Rīgā, Kr. Barona ielā № 15.

A. J. Kauliņa bērnu drēbju tirgotava

Rīgā, Gaiziņa ielā № 4, pie Centrāltirgus. Tālr. 29722. Privātdz. Lāčplēša ielā № 70, dz. 1. Tālr. 21541.
Pasta tekošs rēķins № 11217.

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus, mazpulku un tautas tērpus u. c. **pašu darbnīcā pagatavotus.**

Laipna apkalpošana. Glīts darbs. Skolām un palīdzības sabiedrībām **viszemākās cenas.**

Lietojiet tikai vislabākos veļas zilumus maisiņos un tabletēs

„Ozolzīle"

kuŗi uztur veļu līdz vecumam sniegbaltu. Fabr. Rīgā, Dzirnavu ielā 115, tālr. 26973.

Mazpulku formas tērpu piederumi:
vidusjostas, cepures, nozīmes, vingrošanas krekli un bikses, **visi skolnieku** piederumi, cepures, somas, penāles, kurpes, visi sporta piederumi, kāju un volejbumbas, sedli, iemaukti u. t. t., čemodani, portfeļi, naudas maki, piemiņlietas ar Rīgas skatiem un latvju rakstiem u. t. t. dabūjami

A/S. A. RATFELDERS

Rīgā, Kaļķu ielā 11

Spec. ceļošanas, sporta un formas tērpu piederumu rūpniecība

MAZUMĀ. Pieņem pasūtījumus pa pastu. VAIRUMĀ.

Jau 14. gadu iznāk visvairāk lasītais, naudā pats **lētākais,** bet saturā un illūstrācijās **bagātākais** žurnāls

AIZSARGS

— mēnešraksts valsts aizsardzībai un aizsargu domai, latviskai raksniecībai un kultūrai

Atbildīgais redaktors: kapteinis **V. Deglavs**

„Aizsarga" vispārējā daļa sniedz mūsu valsts viru, Ūnīversitātes mācības spēku, zinātnieku un publicistu rakstus par vispārējiem politiskiem, nacionāliem, vēsturiskiem, kultūrāliem un sabiedriskiem jautājumiem.

Militārā daļa sniedz katram pilsonim, karaviram un aizsargam par valsts aizsardzību nepieciešamo un jaunāko — militāro autoritātu, armijas un aizsargu vadītāju traktējumā.

Literārā daļa sniedz latviešu izcilāko un jauno rakstnieku dzejas, romānus, stāstus, pastāstus un apcerējumus. Interesantākie tulkojumi.

Aizsargu un aizsardžu dzīves daļa atspoguļo aizsargu organizācijas idejisko darbu un notikumus visos pulkos un nodaļās. Seko cittautu aizsargu dzīvei.

Bibliografijas un mākslas daļa vēro un vērtē jauniznākušās grāmatas, notikumus teātros, operā, mūzikā un gleznieciībā.

„Latvija pagājušā mēnesī" sniedz autoritātīvu pārskatu par svarīgākiem notikumiem valsts dzīvē un jaunā laikmeta celšanā.

Ārzemju un ārpolītikas daļa seko aktuālākam starptautiskā polītikā un ārvalstu dzīvē.

Sporta daļa sniedz visu par aizsargu un Latvijas sportu.

Šacha daļa, vecmeistara K. Bētiņa vadībā, neatvietojama katram šacha mīļotājam.

Humora daļa liek mums veselīgi smieties arī drūmākā neizdevību brīdī. Reglaments illūstrācijās.

Mazo lasītāju daļa sniedz izmeklētu lasāmvielu ģimenes mazajiem pilsoņiem. Raugi — tā dzīvo divi draugi!

„Aizsargu" izdod Aizsargu štābs, **„Žurnāls Aizsargs"**, Rīgā, Aizsargu ielā 29-31. tālr. 93119, pasta tek. rēķ. 10435. **„Aizsargs"** maksā tikai Ls 4.— gadā. Ls 2,50 pusgadā.

„Aizsargu" lasa visi latvieši.

„Aizsargs" jālasa arī Jums!